

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Vad är det för fel på mig? Varför kan inte jag simma som alla andra?”

En studie med kvalitativa samtalsintervjuer om hur det känns att gå i skolan och inte kunna
simma

Linda Steen

”Inriktning/specialisering/LAU370”

Handledare: Ivar Armini

Examinator: Inger Björneloo

Rapportnummer: VT10-2611-095

Abstract

Examinationsnivå: C-uppsats; examensarbete på nya lärarprogrammet, 15 p
Titel: "Vad är det för fel på mig? Varför kan inte jag simma som alla andra?" En studie med kvalitativa samtalsintervjuer om hur det känns att gå i skolan och inte kunna simma
Författare: Linda Steen
Termin och år: Vårterminen 2010
Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen
Handledare: Ivar Armini
Examinator: Inger Björneloo
Rapportnummer: VT10-2611-095
Nyckelord: simkunnighet, simning, utanförskap, självkänsla, självförtroende

Sammanfattning

Drunkning är den tredje vanligaste dödsorsaken i Sverige. Simning och livräddning ligger som ett obligatoriskt moment i kursplanen men ändå finns det många elever ute på de svenska skolorna som inte kan simma. Idag finns ingen forskning som visar på dessa elevers upplevelser av att gå i skolan och inte kunna simma. Denna C-uppsats behandlar just detta område. Att inte ha en kunskap som de flesta besitter kan leda till ett utanförskap. Simning är även ett praktiskt moment vilket leder till att det blir synligt för alla klasskamrater där den icke simkunnige kan hamna i en psykiskt påfrestande situation. Genom egna erfarenheter och genom forskning pekar det på att simkunskapen bland barn blivit sämre med åren och vilket har lett till ett större utanförskap i skolan.

Syftet med uppsatsen var att ta reda på hur elever mår som inte kan simma. Om det/hur det påverkat dem psykiskt och socialt samt om de upplevt ett utanförskap i skolan. Därför lyder mina frågeställningar – *Hur påverkas elevens plats i gruppen av att inte vara simkunnig? Hur påverkas elevens självkänsla av att inte vara simkunnig? Hur påverkas elevens självförtroende av att inte vara simkunnig?*

Kvalitativa samtalsintervjuer har bedrivits med fyra respondenter som inte var simkunniga när de gick i skolan. Resultatet visar på att en del elever upplever simlektionerna som fruktansvärda, att inte kunna simma upplevs som otroligt pinsamt. Slutsatsen visar på att elever kan uppleva ett större utanförskap av att inte vara simkunniga, det uttrycker sig både i skolan och på fritiden. Studien visar på att elever som inte kan simma kan få en sämre självkänsla, då samtliga respondenter anser att i den svenska kulturen ses simning som något självklart som alla kan. Studien visar även på att vissa elever får ett sämre självförtroende då de inte kan simma, men att det inte behöver vara generellt över alla skolämnen. Det är viktigt att vi pedagoger lär oss att se situationer som skapar utanförskap och det är vår skyldighet att arbeta mot alla former av utanförskap.

Förord

Under min femåriga utbildning till gymnasielärare i ämnena idrott och hälsa samt geografi stötte jag på ett återkommande problem som verkade hanteras på olika sätt. Nämligen att simkunskapen bland Sveriges elever visade sig väldigt låg och att alla skolor inte hade de medel de behövde för att hjälpa dessa elever. Detta betyder att det idag finns många elever som inte kan simma, även om skolan har en skyldighet att hjälpa dem nå upp till målen. Varje år drunknar 136 människor i snitt och drunkning är den tredje vanligaste orsaken bland barn och ungdomar i Sverige. Vi vet att inte vara simkunnig kan leda till drunkning, men hur är det då med utanförskapet? Att inte ha en baskunskap som de flesta har kan leda till ett utanförskap i skolans värld. Därför är det viktigt att lyfta upp denna tysta problematik till ytan, och det är just elevers berättelser om hur det är att gå i skolan och inte kunna simma som uppsatsen handlar om.

Jag vill ge ett stort tack till alla respondenter som delget sina erfarenheter och upplevelser till studien så att denna kunnat bedrivas. Jag vill även tacka simläraren/idrottsläraren Jasmin Pasalic som hjälpt till att sprida information om uppsatsen och hjälp till att leta respondenter, samt vill jag tacka en till simlärare för samma tjänst. Dennes namn anges inte p.g.a. anonymitet av respondenter. Till sist vill jag tacka min handledare Ivar Armini för hjälp och vägledning vid skrivandet.

Linda Steen

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Syfte och problemformulering	3
2.1	Frågeställningar	3
3	Bakgrund.....	4
3.1	Drunkningsolyckor i Sverige	4
3.2	Människans behov av att kunna simma	4
3.4	Lpo94.....	6
3.5	Kursplanen för idrott och hälsa.....	7
3.6	Skollagen	8
4	Tidigare forskning	9
4.1	Skolverkets rapport.....	9
4.2	”Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?”.....	10
4.4	Självkänsla och självförtroende	11
4.6	Gemenskap och utanförskap i skolans värld.....	12
4.7	Gruppsykologi	14
5.	Metod.....	15
5.1	Val av metod.....	15
5.3	Urval av respondenter	17
5.4	Bortfall efter urval	17
5.5	Presentation/Beskrivning av undersökningsgrupp.....	17
5.6	Konfidentialitet	17
5.7	Validitet och reliabilitet	18
5.8	Etiska principer	18
5.9	Hur resultat bearbetades och sammanställning av intervjuerna	19
5.10	Avgränsningar och uppsatsens eventuella svagheter	19

6. Resultatredovisning	20
6.1 Utanförskap i skolan	20
6.2 Utanförskap på fritiden	22
6.3 Självkänsla	23
6.4 Självförtroende	24
6.5 Sammanställning av resultatets huvudpunkter	24
7. Diskussion	25
7.1 Hur påverkas elevens plats i gruppen av att inte vara simkunnig?	25
7.2 Hur påverkas elevens självkänsla av att inte vara simkunnig?	27
7.3 Hur påverkas elevens självförtroende av att inte vara simkunnig?	28
7.4 Konsekvenser för skolverksamheten	29
7.5 Metoddiskussion	30
7.6 Förslag på vidare forskning	31
8. Slutsats	32
9. Referenser	33
9.1 Tryckta källor	33
9.2 Elektroniska källor	34
9.3 B-uppsatser	34
A. Bilaga intervjufrågor	35

1 Inledning

Att kunna simma är en baskunskap för livet. Enligt mig handlar inte simning bara om en motionsform och en överlevnadsstrategi. Den tillför även glädjen av att kunna bada tillsammans med vänner, åka ut till havet, paddla kanot och att känna trygghet i och i närheten av vatten. Att kunna simma och att inte kunna simma kan även leda till innan- och utanförskap. I dokumentärserien *Älskade hatade förort* berättar Saad följande samtidigt som det visas tv-bilder när han badar ” Det är viktigt att simma för mig, för att alla kan simma, så att inte kunna simma är skämmigt, fan, man känner sig utanför och så får man hitta på något, man får ljuga lite, orkar inte, så gnäller man lite och äter korv så länge.”¹

En tolkning av det Saad säger kan vara att han upplever att alla kan simma i Sverige och att han känner ett utanförskap att inte vara simkunnig. Hans upplevelse av att inte kunna simma kan uppfattas som problematiskt i hans värld där han får komma med ursäkter för att inte vara delaktig under simlektionerna. Saads verklighet, att inte kunna simma, delar han med andra barn, ungdomar och vuxna.

Att kunna flyta, våga doppa sig, ta sig fram och känna sig trygg i vatten är en underbar känsla. Det beskrivs som en frihetskänsla som där barnen sprudlar av glädje när de faktiskt inser att de kan simma. Men för vissa kan simning även medföra negativa känslor, så som att visa sig i badkläder, rädsla för vatten och ovilja att duscha med andra.²

Denna negativa känsla är något den kända sportreportern Patrik Ekwall avslöjar i en intervju för *Aftonbladet*³, då han berättar att han inte kan simma. ”När jag var väldigt liten blev jag skraj för vatten och jag kan inte simma.” han fortsätter ”Du skulle kunna kasta mig i vattnet och jag skulle dö, jag skulle drunkna. Jag kan inte simma tre meter, jag skulle sjunka.”⁴ I samma intervju berättar även simmaren Emma Igelström att ”I skolan kändes det så att om man inte kunde simma var man nästan lite dum i huvudet, man kände det jobbiga kravet.” Vidare berättar hon ”Det är ett jobbigt krav, men den billigaste livförsäkringen du har.”⁵

Det är viktigt att vuxna människor i barnens omgivning hanterar och försöker lösa dessa problem, både föräldrar och lärare. Lyckas detta kan denna glädje följa med barnen livet ut. Sverige är omringat av hav och har dessutom många stora sjöar, därför bör det vara en rättighet och en nödvändighet för alla barn att få lära sig simma. Att kunna simma är en avgörande faktor för att kunna ägna sig åt friluftsliv, så som paddling, fiske, segling och skridskoåkning.⁶ Men hur mår egentligen dessa elever som i skolan inte kan simma? Känner de ett utanförskap och kan det medfölja sociala och psykiska påfrestningar för eleven, eller påverkas de inte alls?

¹ SVT, *Älskade hatade förort*

http://svtplay.se/v/1706295/alskade_hatade_forort/del_4_av_8?cb.a1364145.1.f.-1/pb.a1364142.1.f.-1/pl.v.,1688572/sb.p115218.1.f.-1 (Acc. 2009-10-11)

² Huitfeldt, Å., Bergström, M., Tärnklev, C., Huitfeldt, S & Ågren, Å (2007). *Rörelse och idrott*

³ *Aftonbladet*, ”Jag kan inte simma” <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article4164522.ab> (Acc 2010-04-23)

⁴ Ibid

⁵ Ibid

⁶ Huitfeldt, Å et al (2007). *Rörelse och idrott*

I en artikel i *Göteborgs Postens* ledarsida, "Simkunskap räddar liv"⁷ beskrivs problematiken med simkunskapen bland de svenska barnen och ungdomarna. Idag har många av skolans elever ett annat kulturarv, många har sina rötter i andra länder där simkunskapen inte setts som lika betydelsefull som i Sverige. Många elever har föräldrar som inte kan simma och då förstår de kanske inte heller varför det är så viktigt att lära sina barn simma. Många föräldrar anser att det är skolans ansvar att lära sig simma, vilket det är. Men i den svenska kulturen har det genom åren varit vanligt att barn och ungdomar vistas ute vid hav, sjöar och båtar och har då redan en vattenvana när de kommer till skolan.⁸ Jag anser att denna problematik leder till att de svenska skolorna måste ta ett extra stort ansvar och se till att alla barn får möjligheten att lära sig simma.

Genom min femåriga utbildning till gymnasielärare i ämnena idrott och hälsa samt geografi har jag under min praktik sett en stor ökning av antalet icke simkunniga elever i jämförelse med när jag själv gick i grundskolan för 10 år sedan. Tillsammans med Charlotta Larsson och Magnus Webb har jag skrivit uppsatsen "*Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?*"⁹ Där kom vi bl.a. fram till att simundervisningen på de svenska skolorna ser väldigt olika ut i jämförelse med varandra och att antalet icke simkunniga femteklassare var förvånansvärt många. Uppsatsen visade även på att dessa elever inte alltid fick den hjälp de behöver för att lyckas nå upp till målen. Studien baserades på kvalitativa samtalsintervjuer med fem idrottslärare och en simlärare. Samtliga respondenter angav att de ser en negativ trend, en trend där föräldrarna inte förstår betydelsen av simkunnighet.

Då jag sett denna problematik ville jag fördjupa mig inom området och forska vidare på hur just dessa elever mår i skolan som inte kan simma. Jag vill poängtera att jag under denna kurs inte funnit någon forskning inom område, men genom egna erfarenheter har jag en hypotes om att många av dessa icke simkunniga elever upplever ett utanförskap i skolans värld. Stämmer detta, och om antalet icke simkunniga elever ökar i antal kommer även utanförskapet öka. Det är otroligt viktigt att denna kunskap kommer upp till ytan. Ett ökat utanförskap talar emot allt vad läroplaner och skolregler strävar mot. Jag upplever denna sanning, att inte alla elever får de förutsättningar de behöver för att må upp till målen, som en tyst problematik där inte alla skolor tar sitt ansvar. Därför anser jag att det är viktigt att lyfta fram denna problematik till ytan.

⁷ *Göteborgs Posten* (2010), "Simkunskap räddar liv", s. 2, (Acc. 2010-05-11)

⁸ Ibid

⁹ Larsson, C., Steen, L & Webb, M (2009). "*Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?*"

2 Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är att lyfta fram elevers känslor och upplevelser om hur det är att gå i skolan och inte kunna simma. Jag vill undersöka om de upplever ett utanförskap p.g.a. detta och hur de utspelar sig i så fall. Jag vill även undersöka om det har betydelse för deras upplevda självkänsla och självförtroende, och hur mycket har det påverkat? Vilka problem blir det för skolverksamheten när inte alla elever kan simma och hur skall skolan lösa dessa problem?

2.1 Frågeställningar

- Hur påverkas elevens plats i gruppen av att inte vara simkunnig?
- Hur påverkas elevens självkänsla* av att inte vara simkunnig?
- Hur påverkas elevens självförtroende* * av att inte vara simkunnig?

* Självkänsla betraktas som den grundläggande och fundamentala delen av hur individen uppfattar sig själv. Sitt egenvärde. Den utvecklas i barn- och ungdomsåren och är svår att förändra senare i livet.

* * Självförtroende innebär individens självuppfattning om sin egen kapacitet. Sin tilltro till egen förmåga att utföra handling. Lättare att påverka till det bättre. (Förtydligande kan läsas på s 11)

3 Bakgrund

Nedan presenteras uppsatsens bakgrund med simningens historia, människans drivkrafter till att lära sig simma, begreppet simkunnighet, Lpo94, skollagar och kursplaner för idrott och hälsa i grundskolan samt gymnasieskolan.

3.1 Drunkningsolyckor i Sverige

I början av 2000-talet steg drunkningsstatistiken kraftigt, men jämnades ut under andra hälften av 2000-talet. Bland barn och ungdomar är drunkning idag den tredje vanligaste dödsorsaken i Sverige efter trafikolyckor och självtillfogande skada. Drunkningsolyckor sker både inomhus och utomhus och inte bara på djupt vatten, utan även på grunt vatten. Enligt Svenska livräddningssällskapet (SLS) har det under de senaste 10 åren drunknat 1 355 personer i Sverige, vilket motsvarar i snitt 136 personer per år. För att förhindra dessa olyckor är det primärt att öka simkunnigheten, vattensäkerheten samt att öka övervakningen av småbarn.¹⁰

3.2 Människans behov av att kunna simma

Forskarna¹¹ tror att människan genom alla tider försökt behärska vattnet och lära sig simma, speciellt de som var bosatta i närheten av vatten. De menar att simkunskapen var en naturlig överlevnadsstrategi, för varför skulle man acceptera att någon drunknade när de fiskade eller föll över bord?

Simningen kom även att betyda mycket inom det militära då de genom att lära sig simma kände mindre rädsla inför att vara ute till sjöss. Även landburna soldater gynnades av att kunna simma, då de t.ex. behövde ta sig över ett vattendrag för att göra framryckningen så kort och snabbt som möjligt. Hur lärde de sig då att simma? På den tiden fanns inte lika bra simredskap som det finns idag. Man använde sig då av uppblåsbara simdynor som var gjorda av läder eller vassmattor för att lära sig simma.¹²

3.3 Simningen får sitt fäste

En stor propaganda för simning och kallbad ägde rum i slutet av 1700-talet och i början på 1800-talet i Europa. Synen på simkunskap förändrades, den ansågs inte bara vara en bra överlevnadsstrategi utan den ansågs även ha en stor betydelse för ungdomarnas fostran och utveckling. Det var i denna veva som fysisk fostran tog fart.¹³

¹⁰ Skolverket (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*

¹¹ Inga Kindblom, *Badhus: Bad och badande före 1950*, Rapport RAÄ och SFMM 1995:2 (Stockholm: Riksantikvarieämbetet 1995), s. 11.

¹² Ibid.

¹³ Ann Katrin Phil Atmer, "Så vissna rosorna på Sveas kinder: Kallbad och simning i idé och praktik 1750 – 1900", 2000, *Bebyggelsehistorisk tidskrift* (2000;40), s. 11-16.

Simningen började nu få sitt fäste runt om i Sverige och Sverige fick då sin första idrotts förening. Det var Uppsala Simsällskap (1796)¹⁴, som är en av världens äldsta i sitt slag. Deras mål var att lära ut simkunnighet och livräddning där praktisk nytta och rituellt tillvägagångsätt stod i centrum. Under denna tid hade man förstått vikten av simkunnighet och livräddning, men simningen användes inte som en motionsform. Under största delen av 1800-talet präglades föreningarna enbart av borgliga medlemmarna men på 1890-talet var det arbetarklassen som dominerade medlemskapen. Kvinnorna var i princip osynliga i den svenska idrottsrörelsen. Endast i grenar som simhopp, gymnastik och tennis kunde kvinnliga idrottare synas till.

Föreningslivet började blomstra i början av 1900-talet. Hundratals föreningar startades upp med fokusering på tävling, resultat och prestation, som var något nytt i svensk historia. Tidigare existerade endast ett fåtal simföreningar men där fanns inget fokus på resultat, prestationer eller tävling. Det var först i slutet av 1800-talet som simningen sportifierades.¹⁵

Han som kom att utveckla gymnastiken i Sverige och i övriga världen var Per Henrik Ling (1776-1839), kallad gymnastikens fader¹⁶. Han introducerade Linggymnastiken i Sverige och i folkskolorna i början av 1800-talet. Linggymnastiken var uppdelad i fyra gymnastiktyper. Pedagogisk-, militär-, medikal- och estetisk gymnastik. Dock fick den inget stort genombrott förrän i slutet av 1800-talet. Det var Per Henrik Ling som la simning på skolschemat i början av 1800-talet. Under denna tid var det bara barn som från de högre samhällsklasserna som fick gå i skolan.

Under 1807 års skolordning beskrivs kroppsövningar i hälso- och kroppsutvecklande syfte. De bedrevs på gymnastiska anstalter och innehöll övningar så som att kliva, hoppa, simma och voltigera bl.a.¹⁷

I skolordningen beskrivs simning som en god kroppsövning till fysisk fostran. I början av 1900-talet, samtidigt som föreningslivet tog sin fart kom simundervisningen att finnas med på ordinarie skolschema. På den tiden bedrev skolan ingen praktisk undervisning, utan eleverna fick lära sig torrsim. År 1920 blev simningen obligatorisk i folkskolan där gymnastik bedrevs, dock fortfarande genom torrsim. Många folkskolor började även använda sig av simtest, som blev en del av betyget.¹⁸ År 1928 infördes friluftsdagar och idrottsdagar i läroverket, folkskolorna fick sina första friluftsdagar år 1942, som uppgick till 15 dagar per läsår. Friluftsdagarna har sedan starten successivt minskat betydligt i antal dagar per läsår.¹⁹

Riksdagen försökte införa obligatorisk simundervisning i början av 1940-talet för den kommunala skolan, dock utan resultat. Vid slutet av 1940-talet saknade nästan hälften av landsbygdens 400 000 barn i åldrarna 7-15 år möjlighet till simundervisning.²⁰

¹⁴ Blom K, A & Linderöth, J (2002). *Idrottens Historia. Från antika arenor till modern massrörelse*

¹⁵ Ibid

¹⁶ Ibid

¹⁷ Ibid

¹⁸ SLS, *Simkunnigheten under 100 år*. <<http://www.sls.a.se/templates/Page.aspx?id=119>> (Acc. 2010-05-02)

¹⁹ Blom K, A & Linderöth, J (2002). *Idrottens Historia. Från antika arenor till modern massrörelse*

²⁰ SLS, *Simkunnigheten under 100 år*. <<http://www.sls.a.se/templates/Page.aspx?id=119>> (Acc. 2010-05-02)

3.4 Lpo94

I skolans värdegrund och uppdrag står det under ”En likvärdig utbildning” att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet man bor. Detta föreskriver skollagen. Utbildningen är likvärdig men det innebär inte att den ska utformas på samma sätt överallt, eller att skolans resurser i skolan ska fördelas lika. Det man ska ta hänsyn till är vilket behov eleverna har samt deras förutsättningar. Det finns olika vägar eleverna kan gå för att uppnå målen och skolan har ett speciellt ansvar för de elever som har svårigheter att nå upp till målen för varje ämne. På grund av detta kan inte undervisningen bedrivas på samma sätt för alla elever.²¹

Under rubriken ”En likvärdig utbildning” står det att

Undervisningen skall anpassas till varje individs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.²²

Det betyder att skolan skall anpassa sin undervisning till varje elevs förutsättningar. För den som inte kan simma och den som kan simma ska skolan p.g.a. tidigare erfarenheter, kunskaper och bakgrund ge varje individ de möjligheter och resurser de behöver för ett fortsatt lärande och kunskapsutveckling. Skolan har även en skyldighet att aktivt bekämpa mobbing.

Ingen skall i skolan utsättas för mobbing. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas.²³

Genom egna erfarenheter tror jag att de elever som inte kan simma, kan uppleva ett utanförskap och en slags mobbing. Därför är det extra viktigt att skolan ger varje elev de förutsättningar den behöver för att lyckas nå upp till målen. Det står även att "Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integration, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt soliraditet med svaga och utsatta är värden som skolan ska gestalta och förmedla."²⁴ Alla människor skall kunna integreras med varandra och vara med på lika villkor, oavsett kön eller kulturell bakgrund. Är du inte simkunnig så är du inte med på samma sätt. Hur ställer sig skolan mot det?

I varje skolämne finns det mål som eleverna skall uppnå innan när de lämnar skolan och det är skolan och skolhuvudmannen som har ansvaret att de gör det.²⁵

²¹ Lärarförbundet (2004). *Lärares handbok*. s. 9-13

²² Lärarnas Riksförbund (2005). *Läraryboken* s. 10

²³ *Ibid* s. 9

²⁴ *Ibid* s. 9

²⁵ Lärarförbundet (2004). *Lärares handbok*. s. 9-13

3.5 Kursplanen för idrott och hälsa

I skolan finns det kursplaner för varje ämne. Kursplaner är grundläggande bestämmelser som uttrycker de krav staten ställer på utbildningen. Kursplanerna gäller främst för det offentliga skolväsendet. De fristående skolornas utbildning skall ge kunskaper och färdigheter som motsvarar de offentliga skolornas mål och strävansmål.

Enligt kursplanen för idrott och hälsa i grundskolan framgår simkunskapen som en baskunskap i säkerhet som varje elev i Sverige har rätt att få lära sig. Idrott, friluftsliv och motion av olika former har stor betydelse för vår hälsa. Därför behöver elever utveckla kunskaper om hur kroppen fungerar. Genom undervisning skall eleverna lära sig att kunna se kopplingen mellan hur vanor i regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv påverkar deras egna fysiska och psykiska välbefinnande. Genom att eleverna utvecklar fysiska, psykiska och sociala förmågor skall de kunna förstå hur livsstilen har betydelse för hälsan, vilket är ämnets syfte.²⁶

Begreppet simkunnighet hade innan 2007 ingen fastställd definition. Fram till september år 2006 angav målen i kursplanen för grundskolan vad beträffar simning: ”-eleven skall kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten.”²⁷ Detta ledde till att simundervisningen bedrevs på olika sätt samt att definitionen av simkunnighet skiljde sig åt på de svenska skolorna. På vissa skolor ansågs en elev var simkunnig om han eller hon kunde simma ett visst antal meter med ett eller flera simsätt, och andra skolor definierar simkunnighet som en trygghet och säkerhet i vatten. Andra definitioner innefattar krav på att kunna simma klädsim, hämta föremål från botten eller flyta.²⁸

I september år 2007 fastställdes definitionen av simkunnighet i Lpo94, då regeringen insåg denna problematiska skillnad. Definitionen blev densamma som SLS använder sig av. Dessutom ligger simning tillsammans med orientering som ett obligatoriskt moment, vilket betyder att de elever som inte når upp till dessa mål inte heller blir godkända i kursen.²⁹

Definitionen lyder, ”Simkunnig är den som kan falla i på djupt vatten, få huvudet under och efter att åter ha tagit sig upp till ytan kan simma 200 m i en följd, varav 50 m ryggsim.”³⁰

Enligt kursplanen för grundskolan skall eleven i slutet av årskurs 5 ”– ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten, ”samt ”– ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett,”

Enligt kursplanen för grundskolan skall eleven i slutet av årskurs 9 ”– kunna hantera nödsituationer i och vid vatten,” samt ”– ha kunskaper i livräddande första hjälp,”³¹

²⁶ Skolverket, *Grundskolans kursplan för Idrott och hälsa*
<<http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3872/titleId/IDH1010%20-%20Idrott%20och%20h%E4lsa>> (Acc. 10-04-01)

²⁷ Skolverket (2002) s. 24

²⁸ Skolverket, *Över 7000 elever i årskurs 5 kan inte simma.* < <http://www.skolverket.se/simkunnighet>> (Acc. 2010-04-02)

²⁹ Skolverket, *Nu ställs store krav på simundervisning.* <http://www.skolverket.se/sb/d/1295> (Acc. 2010-0601)

³⁰ Skolverket (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*

³¹ Skolverket, *Grundskolans kursplan för Idrott och hälsa.*

Enligt kursplanen för idrott och hälsa A skall eleven efter avslutad kurs ”-ha kunskap om och kunna tillämpa livräddande första hjälp,”³²

Enligt SLS³³ anger inte kursplanen för åk 9 någon direkt definition vad det innebär att hantera nödsituationer vid vatten eller vad livräddande första hjälpen direkt innebär. Dock anser de att målen är utformade så att eleven efter det nionde skolåret skall ha sådana kunskaper som behövs. Såväl i avsnittet Mål att sträva mot som i Ämnets uppbyggnad och karaktär betonas vikten av att undervisningen skall ge kunskaper och erfarenheter som utvecklar och är betydelsefulla såväl under barndomstiden som senare i livet.

3.6 Skollagen

Enligt skollagen³⁴ skall eleven ges de förutsättningar att nå målen i kursplanen under skoltid, simundervisningen skall även vara kostnadsfri, utövas och bedömas praktiskt. De skolor som bedriver simundervisning på annan tid och som inte ger eleverna de förutsättningar de behöver får skarp kritik av skolverket. Av skolverkets undersökning³⁵ framkom det att 14 % av de kommunala och 3 % av de fristående skolorna har fått skarp kritik då de inte erbjudit simundervisning på skoltid. Även 26 % av de kommunala och 7 % av de fristående skolorna har fått skarp kritik riktad mot sig då de inte gett eleverna undervisning om att hantera nödsituationer vid vatten.

Den som ansvarar för de kommunala och det fristående skolväsendet enligt 1 kap.12 §³⁶ är huvudmännen. Det är deras uppgift och ansvar att se till att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skolförfattningarna och att alla elever ges de förutsättningar de behöver för att nå upp till målen. Nämnvärt är att det inte är huvudmännens uppgift att se till att alla elever når målen, men de skall erbjuda de förutsättningar som varje elev behöver för att göra det.

Elevers simkunnighet har stor betydelse för hela skolverksamheten, då flera andra moment i skolan som t.ex. friluftsdagar och utflykter i närheten av vatten kräver att elever har simkunskaper. Det är däremot inte alltid så enkelt att genomföra simundervisning då idrottslärare måste ta hänsyn till t.ex. tillgång till simhall och kostnader samt att det kan tillkomma komplikationer beroende på religiösa eller kulturella skillnader.³⁷

³² Skolverket, *Gymnasieskolans kursplan för Idrott och hälsa A*.

<<http://www.skolverket.se/sb/d/726/a/13845/func/kursplan/id/3201/titleId/IDH1201%20-%20Idrott%20och%20h%E4lsa%20A>> (Acc. 2010-04-06)

³³ SLS, *Skolans mål*. <<http://www.sls.a.se/templates/Page.aspx?id=128>> (Acc. 2010-04-07)

³⁴ Skolverket (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*

³⁵ Skolverket, *Över 7000 elever i årskurs 5 kan inte simma*. <<http://www.skolverket.se/simkunnighet>> (Acc. 2010-04-02)

³⁶ Ibid

³⁷ Ibid

4 Tidigare forskning

Nedan presenteras tidigare forskning inom området. Som nämnts tidigare har jag under denna kurs inte funnit någon forskning som påvisar hur elever som inte kan simma mår i skolan. Därför presenteras forskning inom områden som idrottsdidaktik, idrottspsykologi, simningen i skolorna, elevers skapande av självkänsla och självförtroende, barns skapande av grupptillhörighet, innan- och utanförskap samt en intervju Mona-Lisa Wernersten, utbildningsansvarig på SLS som kan relateras det valda forskningsämnet.

4.1 Skolverkets rapport

Under våren 2003 gjorde Skolverket³⁸ en omfattad tillsyn över simkunskapen hos alla Sveriges 124 766 femte klassare, både i kommunala (118 910 elever) och fristående (5 856 elever) skolor. Av den utkom det att hela 7 369 elever i årskurs 5 var inte är simkunniga eller inte nådde upp till de simkrav som ställs i kursplanen. Det motsvarar 4 % (7 135 elever) i kommunala skolor och 2 % (234 elever) i fristående skolor.

Skolorna angav olika anledningar till att dessa elever inte nått upp till målen. Den vanligaste orsaken var medicinska/sociala skäl såsom allergier, fysiska och psykiska sjukdomar, handikapp, övervikt, dåligt självförtroende, dålig kondition och rädsla för vatten, 44 % av de kommunala och 47 % av fristående skolor i Sverige. Därefter angavs orsaker som religiösa/kulturella/etniska så som flickor som inte får bada tillsammans med pojkar för sina föräldrar, barn som inte får bada för sina föräldrar, barn som har ovana vid vatten och invandrare och asylsökande som endast vistats en kortare tid i Sverige. Under denna kategori angavs även orsaker som barn vars föräldrar inte kan simma och då inte ville att deras barn skulle lära simma, invandrarbakgrund och etnicitet, 37 % kommunala och 35 % fristående skolor. Den sista anledningen var ekonomiska och organisations skäl, som brist på lärare, brist på simlärare, långt till simhall, elever som behöver mycket stöd, hög frånvaro, brister i tekniken, elever med särskilt behov, föräldrar som inte tränat dem och föräldrar som inte skjutsat dem till simhallen, 19 % kommunala och 18 % fristående skolor.³⁹

³⁸ Skolverket (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*

³⁹ Ibid

4.2 ”Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?”

Anledningen till att så många elever inte kan simma idag beror till största delen på elevernas föräldrar, menar Larsson, Steen och Webb i sin B-uppsats ”Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?”⁴⁰ Genom kvalitativa samtalsintervjuer med en simlärare och fem idrottslärare i åk 5 visar deras undersökning på att dagens föräldrar inte har lika mycket tid med sina barn som föregående generations föräldrar, simkunskapen anses även som mindre viktig av en del föräldrar. En idrottslärare menar på att en del barn inte får med sig simkunskapen hemifrån, de har inte fått möjligheten då dagens föräldrar är mer karriärstiska, stressade och inte hinner ägna så mycket tid till barnen. Det kan även vara så att föräldrarna speglar över sin egen vattenskräck på barnet vilket i sin tur kan leda till att de blivit rädda för vatten. En annan idrottslärare citerar en förälder ”vi är aldrig vid vatten så det har aldrig blivit så, vi är aldrig ute och reser, vi har inget hus vid havet, vi har aldrig semester vid havet”.

Studiens respondenter tar även upp andra vanliga orsaker som kulturella och religiösa skäl där bl.a. föräldrar med utländsk härkomst inte anser att sina döttrar bör bada och visa sig i badkläder tillsammans med pojkar, även om badmössa, tights och långärmat föreslagits. En idrottslärare säger följande om att inte vara simkunnig

Det är ett handikapp man bär med sig resten av livet, vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?/.../ elevernas självkänsla försämras om de inte har lärt sig simma. För om de inte kan simma missar de många saker, gemenskapen med sina kamrater på somrarna på badstränder och i simbassänger. De kan heller inte alltid vara med på friluftsdagar och idrottsdagar i olika sammanhang som har med närheten av vatten att göra.⁴¹

Undersökningen visade att 4 av 5 undersökta skolor simtestade eleverna och använde sig av åtgärdsprogram. På en skola förekom inte några simlektioner i huvudtaget eftersom de inte hade någon simhall i närheten av skolan.

4.3 Skolministeriet: Skillnader i simundervisningen

I en intervju i UR berättar Mona-Lisa Wernersten,⁴² utbildningsansvarig på SLS, om de konsekvenser som medföljer då barn och ungdomar inte kan simma. Hon menar på att i värsta fall så hamnar de under SLS:s drunkningsstatistik och att de som inte är simkunniga kan uppleva ett utanförskap,

Det finns ju också att även att hänga med kompisar på fritiden. Vi har ju likasom en tradition i vårt land att bada på sommaren och att få vara i båtar och så, de här barnen de kan ju inte vara med då.⁴³

⁴⁰ Larsson, C., Steen, L & Webb, M (2009) ”Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?”. s. 14

⁴¹ Ibid

⁴² UR, ”Skolministeriet: Skillnader i simundervisningen”

⁴³ Ibid

Hon anser även att det är viktigt att föräldrarna i tidig ålder ger barnen vattenvana för att skolan sedan tar över ansvaret och lär eleverna simma.

4.4 Självkänsla och självförtroende

Vad är skillnaden mellan självkänsla och självförtroende? Enligt författarna till boken *Idrottspsykologi*⁴⁴ har definitionen av självkänsla länge handlat om självförtroende och andra aspekter kopplat till upplevd prestation, skicklighet och kompetens. Självkänsla används ofta synonymt med begreppet självförtroende, men begreppen skiljer sig åt. Självkänsla betraktas som den mer grundläggande och fundamentala delen av hur individen värderar och uppfattar sig själv. Den utvecklas tidigt under barn- och ungdomsåren och är svårt att förändra senare i vuxen ålder. Ett självförtroende omfattar mer en självuppfattning av sin kapacitet. Det kan handla om studiekapacitet eller idrottskapacitet. Det är betydligt lättare att påverka sitt självförtroende än sin självkänsla.

Idag vill forskarna⁴⁵ skilja på självkänsla och självförtroende samt så vill de dela in självkänslan i två delar där den fundamentala självacceptansen är huvudkomponenten. Denna kallas för *bassjälvkänslan* och är relaterad till individens självvärde. Den andra självkänslan kallas för *prestationsbaserad självkänsla* och omfattar individens disposition att sträva efter framgång, behovet att bli uppskattad och accepterad bland andra. Enligt forskarna har alla individer olika grader av dessa komponenter. En människa med hög bassjälvkänsla och hög prestationsbaserad självkänsla har hög ambition att prestera bra och ett misslyckande upplevs inte som ett hot mot självkänslan. Individer med låg bassjälvkänsla och hög prestationsbaserad självkänsla vill även prestera bra men är dock rädd för att misslyckas, vilket leder till en konstant nervositet när de skall prestera. Individer med låg bas- och prestationsbaserad självkänsla har lägre behov av prestationer och är samtidigt nervösa och ängsliga innan och vid prestation.⁴⁶

Enligt Annerstedt⁴⁷ kan en individ få en positiv självuppfattning genom att vara bra på något. Likaså får individen en negativ självuppfattning om den presterar sämre eller inte klarar av en uppgift. Att skapa sig en självuppfattning gör vi genom att ta in hur andra människor ser på oss. Det är då vi skapar oss vår egen självbild. Om denna självbild inte skulle stämma överens med andras bild av en själv uppstår oundvikliga känslor och handlingar vilket leder till inre konflikter av vår självbild. Dessa känslor kan upplevas hotande och kan i sin tur hanteras förnekande eller blockande hos individen. Enligt Annerstedt⁴⁸ kan dessa försvarsmekanismer förhindra jaget att växa och förändra sig, utan istället ökar avståndet mellan självbild och den sociala realiteten. Om detta sker finns det en ökad risk att barnet drabbas av känslomässiga störningar, en obalans i utveckling och dåligt självförtroende.

⁴⁴ Hassmén.P, Hassmén. N & Plate. J (2003). *Idrottspsykologi*. s. 127-129

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Annerstedt, C (2005). *Idrottsundervisning, ämnet idrott och hälsas didaktik*

⁴⁸ Ibid

När det gäller idrott och simning blir prestationerna väldigt tydliga och svåra att dölja för omvärlden då de skall utföras kroppsligt. Detta kan bli en mycket psykisk påfrestande situation för de elever som har svårigheter med simkunskapen eller inte kan simma alls.⁴⁹

Om en elev blir ställd inför för höga krav kommer den att reagera. Reaktionen kommer att bero på dess generella självuppfattning, men också av dess situationsbestämda uppfattning av sig själv och andra. Då detta sker kommer läraren få höra ”det kan jag inte”, några ber om hjälp, några sätter sig på bänken och några ställer istället till med bråk eller börja tramsa istället för att försöka utföra uppgiften. Dessa olika reaktioner ser Annerstedt som handlingar där eleverna försöker att hålla fasta vid sina egna självbilder eller försöker motsvara lärarens förväntningar. Det som sker efter detta är avgörande för det vidare förloppet, och det är lärarens tolkning av just dessa kommentarer.⁵⁰

4.6 Gemenskap och utanförskap i skolans värld

Eleverna lär genom lärarens tal och handlande. De ser och tar till sig hierarkier av skilda slag och lär sig att den sociala tillvaron i klassen skall vara öppen. Rangordning kan uppstå i ett klassrum när man jämför vem som är bäst respektive sämst på fotboll, på simning, på att läsa och skriva, räkna matte etc.⁵¹

Att klassificera eller kategorisera är ett sätt att strukturera världen. Här ligger också fröet till uteslutning, eftersom kategorisering bäddar för val mellan existerande kategorier och någon kategori som per automatik då aktivt eller underförstått väljes bort. Barnen använder många begrepp och kategorier för att skilja varandra åt i klassen. Att differentiera genom öppna hierarkier är bara ett sätt. Ett annat är att använda öknamn, markörer och etiketter av olika slag.⁵²

Ett utanförskap är en slags mobbing som kan utspela sig då individens inte får vara med och delta, men ett utanförskap kan även upplevas av individen själv, då den själv väljer att ställa sig utanför det sociala sammanhanget. Enligt Stigendal⁵³ kan det bero på bristande vilja hos individen, den vill alltså inte vara med och delta. Det kan bero på att individen upplever att den har för lite att säga till om, inte litar på de andra eller inte förstår sig på dem. Som tredje och sista skäl anges ohälsa, bristande utbildning och språksvårigheter.

Forskaren McDermott⁵⁴ har genom sin forskning i USA funnit att klassrumsmiljön bidrar till att peka ut vissa barn med inlärningssvårigheter och även till att förstärka bilden av utanförskapet. Han menar att elever med inlärningssvårigheter blir ett tema som både läraren och resterande klasskamrater är med och aktualiserar. De barn som blir stämplade med en sådan etikett blir en bricka i spelet och används till andra fördel där strålkastarljuset riktas mot deras svagheter eller brister. Detta för att barnen vill vända uppmärksamheten från sig själv och hävda sig. De bär själva på en rädsla att få sina svagheter etikettstämplade och aktualiserade, och försöker då helt och håller undvika situationer där det kan hända. Att

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Schjellerup Nielsen, H (2006) *Gemenskap och utanförskap i skolans värld*. s. 52

⁵² Ibid

⁵³ Stigdal, M (2004). *Framgångsalternativ. Mötet i skolan mellan innanförskap och utanförskap*

⁵⁴ Schjellerup Nielsen, H (2006) *Gemenskap och utanförskap i skolans värld*. s. 52

vistas på en skola eller annan institution bidrar till att peka ut och sätta ord på sociala fenomen.

Schjellerup Nielsen⁵⁵ har studerat kroppens betydelse bland skolans elever. Hon har kommit fram till att barns kroppsliga framtoning till stor del avspeglar deras självkänsla. Hur kroppen beter sig och hur den ser ut har stor betydelse för andra uppfattar barnets personlighet och sociala identitet. Hon menar även att proceduren fungerar precis tvärt om. Barnets personlighet kan ses genom dess kroppshållning. Barn som blivit retade för sina kroppar kan visa på en svag social identitet och ett minskat samspel med andra. Detta kan i sin tur leda till att praktiska ämnen som idrott och hälsa upplevs som en plågsam lektion. Aktiveringsnivån under lektionen kommer att bli låg, och de uttrycker ofta att de är sjuka eller har ont på olika ställen i kroppen.

Skolan bör skilja på skolundervisningen och syftet med att individerna ska utveckla sina färdigheter och sina allsidiga möjligheter. Elevers svagheter blir extra tydlig om fokus läggs på konkurrens och att vara bäst i alla skolämnen. Det bidrar till att peka ut de svaga vilket kan få marginalisering som konsekvens⁵⁶.

9-10 % av eleverna i grundskolan uppger att de är mobbade. Att vara mobbad är lidande i stunden men utsattheten kan även påverka offret psykiskt och socialt långt upp i åren. Olweus⁵⁷ skiljer på två varianter av mobboffer. Passiva mobboffer, som är den vanligaste kännetecknas oftare mer som osäkra och ängsligare än andra elever. Generellt sätt drar de sig ofta tillbaka och besitter negativa tankar om sig själva och sin situation. Vid yngre ålder reagerar oftast den mobbade med gråt än i äldre ålder. Den andra varianten är provocerande mobboffer som ses som mer okoncentrerade och oroliga. De kommer ofta i konflikt med andra elever då de innehar ett häftigt humör. Det är vanligt att både passiva och provocerade mobboffer kan hamna i depressioner, de blir även ofta oroliga i sociala situationer, får låg självkänsla och upplever en känsla av att ingen tycker om dem.

Thornberg⁵⁸ anser att barn skapar sig sin identitet och självkänsla i sociala sammanhang. En viktig aspekt till detta skapande är grupp tillhörighet. I en grupp kan mobbing utvecklas om en medlem har ett avvikande beteende eller har ett avvikande handlande. Även denna författare skriver om olika roller där offret är den som vid återkommande tillfällen kränks. Offret anses som negativt annorlunda av resten av klassen, detta kan medför att denna gemensamma bild stärker mobbarnas position identitet och självkänsla när de jämför sig med offret.

Enligt Olweus⁵⁹ uppkommer inte mobbing på grund av att offret har rött hår, glasögon eller är överviktig. Den vanligaste orsaken till mobbing då det gäller pojkar beror enligt Olweus på att offret var svagare fysiskt än de andra pojkarna i klassen. Han menar även på att det finns studier som visar på att de tillfrågade mobboffren anger skäl som att de är annorlunda t.ex. vad gäller klädstil, dialekt och utseende. Olweus problematiserar denna motstridighet och menar att alla människor är annorlunda och avviker från mängden på olika sätt. Därför kommer mobbaren ofta finna avvikelser hos mobboffret, och skyller situationen på dessa. Han

⁵⁵ Ibid

⁵⁶ Ibid

⁵⁷ Olweus, D (2004). *Mobbing i skolan*

⁵⁸ Thornberg, R (2006). *Det sociala livet i skolan*

⁵⁹ Olweus, D (2004). *Mobbing i skolan*

menar också att människan är benägen att blunda för de andra individerna med rött hår, glasögon och övervikt som inte blir mobbade.

4.7 Gruppsykologi

I en grupp finns det alltid olika roller, och en del roller bär vi med oss hela livet. Vissa roller blir "utdelade" på grund av individens beteende och vissa roller blir tagna. Detta sker oftast på ett omedvetet plan. En tagen roll är t.ex. elev, lärare och skolsköterska på en skola. Men en roll följer vissa krav, det finns saker man måste göra. Till de olika rollerna följer även en givande hierarki och olika nivåer av makt.⁶⁰

Svedberg⁶¹ tar upp en roll som kallas för offret. Denna person har oftast inte så mycket att säga till om. I denna underordnande roll är individen rädd för att göra bort sig i enlighet med en negativ självbild. Men offret kan även känna makt och kontroll genom att projicera sin svaghet på gruppmedlemmarna, då de känner skuld p.g.a. att det väcks känslor om deras egna svagheter. Med projektion menas att man för över sin egen svaghet på en annan individ. För att gruppen skall kunna behålla sin övertygelse om egen förträfflighet och styrka kan gruppen projicera sitt svaghetsförakt på offret.

Svedberg⁶² anser att vissa människor har svårt att se sina egna brister eller känslor så som svaghet, sorg, besvikelse, mindrevärdeskänslor, avund m.m. och vill då lägga över dessa på andra individer för att sina egna brister eller känslor hos andra.

⁶⁰ Stigendal, M (2004). *Framgångsalternativ. Mötet i skolan mellan innanförskap och utanförskap*

⁶¹ Svedberg, L (2007). *Gruppsykologi*

⁶² Ibid

5. Metod

Syftet med detta avsnitt är att beskriva mitt val av metod och arbetets väg fram till resultatet. För och nackdelar med studiens tillvägagångssätt diskuteras, argumenteras och kopplas till teori.

5.1 Val av metod

Jag valde att bedriva en kvalitativ studie, det berodde på att detta tillvägagångssätt besvarar syftet och frågeställningarna på bästa sätt. ”Den kvalitativa intervjun är en forskningsmetod som ger ett privilegierat tillträde till människors upplevelse av den levda världen.”⁶³

Fördelen med en kvalitativ metod är att det är kvaliteten i intervjuerna som har betydelse snarare än antalet intervjuer. Det som stärker en kvantitativ studie är att jag använder mig av fler respondenter och kan då lättare generalisera datamaterial. Dess svaghet är att de blir flera resultat som kan göra det omöjligt till mer detaljerade tolkningar.⁶⁴

Undersökningen bestod utav samtalsintervjuer med fyra respondenter, som inte kunde simma när de gick i skolan. Jag valde att använda mig utav samtalsintervjuer istället för enkätundersökningar då det gav bättre möjligheter att registrera oväntade svar och att ställa uppföljningsfrågor under intervjuerna. Detta tillvägagångssätt ger en bredare och djupare förståelse som kan vara svårare att nå i en enkätundersökning⁶⁵. En intervju beskrivs i boken *Etnologiskt fältarbete* som ”individperspektivet gör det möjligt att åstadkomma ett erfarenhetsnära, nyansrikt och mångfacetterat materia.”⁶⁶

I en kvalitativ samtalsintervju sker en interaktion mellan respondenten och intervjuaren. De agerar i förhållande till varandra och möts på ett ömsesidigt plan. Men interaktionen kan även vara ångestskapande och frambringa försvarsreaktioner, både hos respondenten och intervjuaren. Det är viktigt att intervjuaren är medveten om att detta kan ske och bör därför inte överträda respondentens personliga gränser.⁶⁷

⁶³ Kvale, S & Brinkmann, S (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. s. 45

⁶⁴ Ibid

⁶⁵ Esiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H & Wängnerud, L (2007). *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*

⁶⁶ Fägerborg, E (1999). *Etnologiskt fältarbete*. s. 67

⁶⁷ Kvale et al (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*

5.2 Hur intervjuerna utformades och hur frågorna bestämdes

Intervjufrågorna delades upp i fyra teman. Tema 1 innehöll mer grundläggande frågor om respondentens bakgrund som om de är födda/upp vuxna i Sverige, hur länge de gått på svensk skola, om de fått någon simundervisning i svensk skola, om de deltog på dessa o.s.v. Tema 2-4 är kopplade till uppsatsens frågeställningar. Tema 2, innehöll frågor som kan besvara elevens plats i gruppen av att inte vara simkunnig. Tema 3, innehöll frågor som kan besvara om och hur respondentens självkänsla har påverkats av att inte kunna simma. Till sist tema 4 med frågor som kan besvara om och hur elevers självförtroende påverkas av att inte vara simkunnig.

Fägerborg beskriver att det är skillnad mellan frågeställningar för undersökningen och de frågor som ställs i intervjun. Detta innebär att man måste översätta uppsatsens frågeställningar till intervjufrågor, vilket kan ske genom att ”föra samman frågor som hör ihop under en gemensam rubrik.”⁶⁸

Tanken med frågorna i tema 1 var att försöka skapa ett gott och öppet klimat. Frågorna handlade mer om respondentens bakgrundsinformation, jag tänkte på att inte ställa för känsliga frågor i detta tema. I tema 2-4 har jag gått djupare in på det kanske mer emotionella och psykiska planet, där frågorna är ställda så att jag kan få svar på uppsatsens frågeställningar.

Intervjufrågorna är korta och utformade så att respondenterna har lätt att förstå dem. Genom att ställa frågor som ”hur kände du då? Hur upplevde du det?” och mindre ”varför frågor” fick jag en intervju med korta frågor och långa och spontana svar, vilket tyder på en god samtalsintervju. Med denna metod förväntade jag mig få svar på mina frågor på bästa sätt.

Intervjuerna genomfördes på platser där samtalsintervjuerna kunde genomföras enskilt och utan störande moment. Esiasson⁶⁹ belyser vikten av reflektion angående intervjusituationen, då det kan ske intervju effekter dvs. man redovisar om man tror att vissa resultat blivit påverkade.

Två av intervjuerna ägde rum i ett grupprum på Göteborgs Universitetets faciliteter och de resterande två hemma hos respondenterna. Under intervjun uppkom inget störande moment. Intervjun startade med en fråga om tillstånd för bandinspelning, vilket alla tillät. I slutet av intervjun öppnades det upp för samtliga att ställa kompletterande frågor. Intervjuerna tog mellan 25-45 minuter.

⁶⁸ Ibid s. 63

⁶⁹ Esiasson, P et al (2007). ”Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad”

5.3 Urval av respondenter

Jag vill poängtera att det var svårt att få tag i respondenter till uppsatsen. Därför har jag inte tagit hänsyn till respondenternas ålder, utan fokus har legat på att hitta respondenter som inte kunde simma när de gick i skolan. Kriterierna för att dela i undersökningen är att respondenterna inte kunnat simma när de gått i skolan och att de måste gått i svensk skola i minst 1 år. Anledningen till det sistnämnda är att svenska skollagar och statistik av simkunnighet presenterats, och därför utgår undersökningen från dessa ramar. En respondent med annan kulturell bakgrund kanske inte haft simning som ett moment i skolan eller som en del av dess kultur, vilket kan leda till att upplevd verklighet av att inte kunna simma inte blir den samma som att gå i svensk skola där de flesta kan simma.

5.4 Bortfall efter urval

Under arbetets gång tillfrågades sex respondenter. Två av dessa ville inte delta i studien p.g.a. privata anledningar.

5.5 Presentation/Beskrivning av undersökningsgrupp

Undersökningsgruppen bestod av tre män och en kvinna i åldrarna 27-30 år som inte kunde simma när de gick i svensk skola. De har alla gått i svensk skolan i minst 3 år. Tre av respondenterna är födda i Sverige och en är född i södra Europa. Tre respondenter höll på att lära sig simma under tiden uppsatsen skrevs, och en hade redan lärt sig simma.

Andreas – född och uppvuxen i Sverige, gått i svensk skola under hela skolgången. Har lärt sig simma i vuxen ålder.

Axel – född i södra Europa, gått 3 årig gymnasieskola i Sverige. Höll på att lära sig simma under skrivandets gång.

Lisa – född och uppvuxen i Sverige, gått i svensk skola under hela skolgången. Höll på att lära sig simma under skrivandets gång.

Lars – född i ett av Sveriges grannländer, gått i svensk skola under hela skolgången. Höll på att lära sig simma under skrivandets gång.

5.6 Konfidentialitet

Konfidentialitet i forskning betyder att respondenternas berättelser, alltså den insamlade datan inte kommer avslöjas. Datan är publicerad i uppsatsen, där respondenternas namn är fingerade och texten bearbetad och skriven så att integriteten förblir skyddad⁷⁰.

⁷⁰ Kvale et al (2009). ”Den kvalitativa forskningsintervjun”

5.7 Validitet och reliabilitet

Med validitet menar jag undersökningens giltighet,⁷¹ d.v.s. uppfyller metoden arbetets syfte? Tanken bakom intervjufrågorna är att först skapa ett gott klimat med mer generella, öppna frågor för att sedan komma in på frågor som kan svara på mina frågeställningar. Genom att använda mig av ovanstående frågeteknik vid samtalsintervjuerna tror jag att validiteten blir högre. Dock kan den bli lägre då jag intervjuat en åldersgrupp som idag inte går i skolan. Deras minnen kan ha blivit svagare eller tvärtom, starkare. Jag anser även att det är bra att två respondenter har ett utländskt påbrå, vilket gör att mångfalden ökar bland respondenterna.

Reliabilitet står för noggrannhet,⁷² dvs. kvaliteten på själva mätinstrumentet. Det kan handla om slarv- och slumpfel som sker vid datainsamling och bearbetning av materialet, men även missuppfattningar vid själva samtalsintervjun.⁷³ För att stärka reliabiliteten har jag fokuserat på att ställa korta och tydliga frågor. Varje intervju har spelats in på band för att jag inte skulle missa något viktigt, och efter det skrivits ner.

5.8 Etiska principer

Vid genomförandet av samtalsintervjuerna var jag noga med att följa vissa etiska principer och informerat respondenterna om dessa. I Vetenskapsrådets forskningsprinciper⁷⁴ finns följande fyra råd jag har följt

- Informationskravet – Arbetets syfte och respondenternas roll i undersökningen skall vara förstått.
- Samtyckeskravet – Respondenterna har rätt att själva bestämma över sin medverkan och de har inte behövt svara på några frågor om de inte vill. De som medverkar i en undersökning har rätten att bestämma om, hur länge och på vilka villkor de skall delta. De har även rätten att avbryta sin medverkan utan negativa följder för dem.
- Konfidentialitetskravet – Respondenternas uppgifter i undersökningen ges största möjliga konfidentialitet och deras personuppgifter förvaras så att obehöriga inte kan ta del av dem. De ska inte kunna identifieras av utomstående.
- Nyttjandekravet – Respondenternas svar kommer endast användas i denna studie.⁷⁵

⁷¹ Stukat, S (2005). "Att skriva en examensarbete inom utbildningsvetenskap"

⁷² Ibid

⁷³ Esiasson, P et al (2007). "Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad"

⁷⁴ Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning.*

<http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a1eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf>

(Acc. 2010-06-04)

⁷⁵ Ibid

5.9 Hur resultat bearbetades och sammanställning av intervjuerna

Samtalsintervjuerna har spelats in med bandspelare och efter det skrivits ner ordagrant. Efter att de skrivits ner har jag valt att sammanfatta det väsentliga för frågeställningen och lyft fram belysande citat.⁷⁶ Vidare har respondenternas svar analyserats och kopplats till studiens frågeställningar och tidigare forskning.

5.10 Avgränsningar och uppsatsens eventuella svagheter

En tillförlitligare slutsats och generaliseringar hade kunnat genomföras om studien haft fler respondenter. Som tidigare nämnts har det varit svårt att finna respondenter som både uppfyller de studiens krav och som har intresse av att delge sina erfarenheter om att gå i skolan och inte kunna simma. Uppsatsens syfte är ett känsligt ämne och jag har full förståelse för att de som inte ville ställa upp. Vidare svagheter kan vara att respondenterna inte gick i skolan vid skrivande stund. De gick ut skolan för mellan 8-15 år sedan vilket betyder att deras upplevda verklighet utspelade sig för längesen. Under åren kan minnena blivit svagare och känslorna inte lika starka, eller tvärtom, de kan idag upplevas starkare. Andra svagheter är att jag under uppsatsens gång inte funnit någon tidigare forskning inom samma område.

⁷⁶ Esiasson, P et al (2007). *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*

6. Resultatredovisning

Resultatet från intervjuerna har analyserats och disponeras till underrubriker som utgår från uppsatsens frågeställningar.

6.1 Utanförskap i skolan

I samtliga intervjuer framkom det att simkunskapen ses som en baskunskap som de allra flesta besitter och som räknas som en självklar kunskap som alla människor i Sverige har lärt sig. Att inte vara simkunnig har upplevts som ett utanförskap av samtliga respondenter, men utanförskapet har utspelat sig på olika sätt. Att inte kunna vara med på simlektionerna, att inte få vara med på friluftsdagar i närheten av hav och sjöar och att inte inneha en baskunskap som simning är några anledningar som nämns under intervjuerna.

Andreas berättar ”att simma är ju något som egentligen räknas som något självklart för allihop och kan man inte det så är man inte med i gruppen på samma sätt.” Andreas tror att det kanske inte bara var simningen i sig som gjorde att han upplevde ett utanförskap i skolan, då utanförskapet även berodde på att han blev mobbad. Han valde själv att inte delta på alla simlektioner för att han inte kunde simma och för att han var mobbad, men han tycker att frånvaron från simlektionerna ledde till att utanförskapet förstärktes. De första simlektionerna han deltog på upplevde han oerhört mödosamt, och det var anledningen till att han inte deltog på de resterande. ”Jag kom ihåg de första simlektionerna och det var så fruktansvärt så jag var, det var ett hat, det var ett avsky dels mot läraren och själva momentet, man gjorde ju allt för att slippa det.”

Både Axel och Lisa berättar att de aldrig var med på simlektionerna för att de inte kunde simma. Axel tycker att det är svårt att peka på att det just var simningen som gjorde att han kände ett utanförskap. Han upplevde ett utanförskap men det kunde även bero på att han är invandrare, anser han. ”Ett utanförskap har jag upplevt i huvudtaget, det har varit mitt stora dilemma ända sen jag kom till Sverige, det var ett genomgående tema i mitt liv i alla möjliga sammanhang”. Han anser att utanförskapet har stärkts då han hamnat i situationer som t.ex. simning. Han deltog aldrig på simlektionerna för han ville inte att någon skulle få veta att han inte kunde simma. Han berättar att han blev bra på att hitta på bortförklaringar, ”man gjorde allt för att inte vara med, för att man tyckte att det var pinsamt, jättepinsamt.” Det var aldrig någon lärare som förstod vad det handlade om, de simtestade mig aldrig.

Det kändes jobbigt att inte vara med, eller man fick ju vara med, men det kändes jobbigt, för det kändes fruktansvärt pinsamt, så man kände sig väldigt utanför kan man säga. Egentligen inte bara i skolan, utan även utanför skola även med kompisar å så, och ibland kunde man även ljuga.

När Axel var i 5-6 år var han med om ett par olyckor i samband med att han försökte lära sig simma, dessa olyckor ledde till att han blev rädd för vattnen och inte lärde sig simma.

Det var antagligen det som gjorde att jag inte ville och aldrig tog de chanser som fanns, dels att jag var rädd, och dels för att jag skämdes för att jag tyckte att när jag var 13 år gammal, redan när vi kom till Sverige så fanns ju chanserna att lära sig, det fanns ju regelbundna simklasser, men jag tyckte jag var så gammal/.../ alla var ju tre år yngre och det kändes så pinsamt att jag skall gå i samma klass som de där små.

När Lisa gick i skolan upplevde hon ett utanförskap för att hon inte kunde simma. Hon tror även att det delvis kunde bero på att hon inte var så bra i alla skolämnen. Hon hade inte så många vänner i skolan och kände sig ibland lite mobbad. Hon tyckte det var jobbigt att inte vara lika bra i skolan som resten av klasskamraterna, och att inte kunna simma som alla andra klarade av. I skolan upplevde hon idrottslektionerna extra påfrestande.

Idrotten var så jobbig, för det blev så tydligt för alla hur dålig man var, speciellt simning, för kan du inte simma så drunknar du ju. När man inte fick ett bra resultat på ett matteprov eller engelskaprov så var det lättare att dölja det, men det gick ju inte i idrotten, alla såg ju.

Lars tycker inte att han känt sig utanför i skolan då han inte kunde simma, han tror att det kan berott på att ingen av hans klasskamrater visste om att han inte kunde simma. Vidare berättar han att han upplevde ett utanförskap, men inte från vännerna. Han upplevde ett utanförskap då han själv visste om att han inte kunde simma, som alla andra kunde. När Lars gick i 4:an hade skolan simundervisning i två veckor för de elever som inte kunde simma och för de som kände sig osäkra i vatten. Lars deltog på dessa, men när dessa två veckor hade gått, och Lars fortfarande inte kunde simma så sa läraren ”nu är det slut, nu får ni ingen simundervisning längre.” Det var flera stycken i Lars klass som inte kunde simma efter dess två veckor. Hans minns dessa lektioner som väldigt roliga och ville inte sluta med dem. Han tycker att det kändes oerhört tråkigt att inte vara simkunnig, ”man måste ju inte bra av det, det var ju nedbrytande på sätt och vis, man ville ju ta sig mod till att lära sig med det blev aldrig så.”

Att inte få följa med eller att inte ha möjligheten att bada när skolan anordnar friluftsdagar och utflykter i närheten av hav och sjöar, kan upplevas som ett utanförskap. Lisa, Axel och Lars delta på dessa, men inte Andreas. Andreas fick vara kvar på skolan. Vid dessa tillfällen kände Andreas ett utanförskap även om han senare i livet hade full förståelse till varför han inte fick följa med.

Man blir ju utanför på något sätt även fast det varit självklart. Det blev ju att man fick göra något på skolgården istället för att åka med.../ Det kändes ju fruktansvärt just då men sen när man började tänka efter på det så förstod man ju att man kunde ju inte simma. Och varför kunde jag inte simma? Jo det var ju för att jag inte var med på simundervisningen i skolan och på något sätt så är det ens eget fel, tänkte man då kanske.

Axel deltog på friluftsdagarna och det var frivilligt om eleverna ville bada. Han berättar att han kände sig utanför då med, just när det var tal om att man skulle bada. Vidare berättar han att det aldrig var någon lärare som frågade om han kunde simma, han fick följa med ändå. Även Lisa och Lars berättar samma sak. Det var ingen lärare som frågade om de kunde simma, alla fick följa med. Lisa ville aldrig följa med på friluftsdagar i närheten av vatten, istället ljög hon och sa att hon var sjuk. Lars deltog på friluftsdagarna, han var t.ex. med och paddlade kajak, dock med flytväst på och höll sig undan vattnet då klasskamraterna badade.

I intervjuerna framkom även andra negativa uppleva påfrestningar av att inte vara simkunnig, och det handlar framför allt om att respondenterna behövde hitta på bortförklaringar för att inte delta på simlektionerna. Både Andreas, Axel och Lisa nämner detta som en problematik där de försökte göra allt för att slippa delta på skolans simlektioner. Axel berättar att han gjorde allt för att andra inte skulle upptäcka att han inte kunde simma, han fick ständigt komma med ursäkter att han var sjuk. Andreas berättar i intervjun att ”det funkade ju inte

alltid att vara magsjuk eller förkyld varenda gång så fick jag skada mig själv helt enkelt.” En dag satt han och gungade på en stol med handen bakom stolen och tänkte ”Vad händer om jag gungar lite?” Den dagen bröt Andreas handen men han påpekar att han inte tror att han aktivt tänkte att ”nu bryter jag handen på mig” och att det var uppsåtet, ”jag kan inte säga att det var exakt därför jag bröt handen, men det var någonstans mitt i mellan”.

6.2 Utanförskap på fritiden

Att inte vara simkunnig har lett till att samtliga respondenter upplevt ett utanförskap på fritiden. Alla respondenter berättar att det framför allt handlar om att de inte kunde följa med sina vänner ut och bada på sommaren på samma villkor som sina vänner.

Andreas berättar att han var väldigt rädd för vatten och undvek att följa med sina vänner när de skulle ut och fiska eller bada. När han väl följde med sina vänner ut och bada upplevde han det som oerhört påfrestande. De flesta av hans nära vänner visste om att han inte kunde simma och han berättar i intervjun att det fanns någon form av en fredad zon runt honom vilket gjorde att han inte var med i gruppen på samma sätt.

Man var ju inte vara med i gruppen på samma sätt då, man är inte med på samma villkor och då blir det att man är lite mer försiktig med mig kanske. Eller så kan det gå åt andra hållet då när killarna vill skoja till det riktigt extra mycket då är det kul att kasta ner en i vattnet, och det brukar sluta med i antingen skratt eller i tårar.

När Axels vänner frågade om han skulle följa med ut och bada brukade han säga ”nä jag gillar inte att bada, det är kallt i vattnet eller så, för att man ville inte säga att man inte kunde för det kändes så pinsamt.” Han följde aldrig med sina vänner ut och badade, och han var rädd för att de skulle se honom som osocial. Han berättade aldrig för dem att han inte kunde simma. ”Man väljer att inte följa med, man skäms så mycket, man ser det nästan som ett handikapp, tror jag konstigt nog.”

I intervjun berättar även Lisa att hon upplevde ett utanförskap på fritiden då hennes vänner skulle åka till badhus eller ut till havet. Hon ville aldrig följa med ”jag minns att jag kände mig så utanför och avundsjuk på kompisarna som kunde simma, men jag var så rädd för att drunkna så jag ville inte följa med”.

Som nämnts tidigare berättade aldrig Lars precis som Axel om för sina vänner att de inte kunde simma. På ett personligt plan tycker Lars att han har tappat väldigt mycket av det sociala. Vid ett fåtal tillfällen följde han med sina vänner ut och badade, men när de gick ner till vattnet låg han alltid kvar och solade. ”Då satt man ju där som en större idiot, kände man sig i alla fall.” Han berättar att han brukade hitta på alla möjliga ursäkter för att slippa följa med vännerna ut och bada.

Man håller sig utanför hela tiden./.../ man gör ju det för att rädda sitt ansikte, så att ingen skulle få veta. Mina vänner visste inte om att jag inte kunde simma.

Lars kunde inte ens gå i vattnet till midjan. Än idag så har han inte sagt det till någon av sina vänner, men om de skulle fråga så tror han att han skulle kunna säga som det var. Han berättar om hemskt minne då han var på idrottsläger.

Jag ville ju aldrig bada så de slängde i mig i poolen. Det kunde gått riktigt illa men jag tog mig upp till kanten, ingen visste ju om att jag inte kunde simma.

6.3 Självkänsla

Som tidigare nämnts ses simningen som en baskunskap. Samtliga respondenter anser att då de inte besatt denna baskunskap i skolan som alla andra, har det gett dem en sämre självkänsla. I intervjuerna framkom det att inte enbart simningen i sig är den största bidragande faktorn till en lägre självkänsla, men att den spelar en stor roll.

Andreas tycker att hans självkänsla har påverkats ganska mycket av att inte vara simkunnig. Han hade en vattenfobi som begränsade hans liv. Än idag berättar han att han fortfarande känner sig osäker när han är vid havet och kajkanter även om han nu kan simma. Som 12-13 åring var han med om en hemsk upplevelse då han såg på när sin syster höll på att drunkna. Han kände sig så hjälplös ”jag kunde inte göra något eftersom jag inte kunde simma.”

Axel tycker det är svårt att veta om han fått en sämre självkänsla p.g.a. att han inte kunde simma. Han tycker att självkänsla och självförtroende hänger mycket ihop, men tror det påverkat honom till det sämre att inte vara simkunnig. ”När man börjar på gymnasiet så är man i en känslig ålder och det kan vara svårt att stå för att man inte kan simma, det var skämmigt och oerhört pinsamt.”

Då Lisa inte var så bra i alla skolämnen vet hon inte riktigt om hon kan säga att endast simningen har varit den största faktorn till att hon hade en dålig självkänsla.

Det var nog alltihop, men visst har det påverkat /.../ man tänker, vad är det för fel på mig? Varför kan inte jag simma som alla andra?

Hon tycker att simning är en grundläggande kunskap som alla ska klara av, speciellt om man bor i ett land som Sverige med hav och massa sjöar, och när hon gick i skolan kände hon sig inte kompetent att klara av det. Vidare berättar hon om en kommentar hon fick av en klasskompis ”du är ju helt efterbliven” i samband med den första simlektionen. ”Jag minns att jag kände mig så dålig och annorlunda jämfört med de andra i klassen.”

Lars har fått en sämre självkänsla av att inte vara simkunnig, men det har han försökt lappa över. Han förstår att man inte kan vara duktig på allt men när de kommer till simning så är det en baskunskap som anses som en självklarhet. Alla kan simma och han upplevde det fruktansvärt att inte känna sig som en i mängden. Han kände sig sämre än sina klasskamrater, alla kan ju simma så det blir ju självklart att man känner det. Sommarn kommer ju en gång om året och då visste man ju vad som väntade, berättar han. Idag när Lars precis lärt sig simma vill han bada och simma hela tiden, ”nu dras man ju bara till vattnet och tycker, gud va skoj.” Han upplever att han gått miste om så mycket som han vill ta igen nu.

6.4 Självförtroende

Andreas och Lisa anser att deras självförtroende blivit sämre medan Axel och Lars anser att deras självförtroende inte påverkats bara för att de inte kan simma. De påpekar dock att de fått ett sämre självförtroende när det just gäller simning, men att det inte påverkat dem övrigt. Andreas självförtroende har absolut blivit sämre av att inte vara simkunnig. Han vet inte hur han konkret skall uttrycka det men han säger ”att det är självklart att jag fick sämre självförtroende när jag inte kunde simma, för det är ju något som räknas som självklart.” Andreas har en stor respekt för vatten och har heller inte vågat sig på att prova några vattensporter p.g.a. detta.

Lisa kände sig sämre än alla andra i klassen och hon anser att det inte bara är självkänslan som blivit negativt påverkad utan även hennes självförtroende. ”Jag klarade ju inte av det, tack vare att jag kände mig dålig trodde jag inte på mig själv.” Hon fick inte mycket uppmuntran och tappade lusten att lära mig simma. Hon berättar följande i intervjun ”jag trodde att jag skulle bli en sån som aldrig skulle kunna simma.”

Både Axel och Lars anser inte att deras självförtroende har påverkats i hög utsträckning då de inte kunde simma när de gick i skolan. Men de båda anser att de fått ett sämre självförtroende när det just handlar om simning och att de behöver simma för att kunna delta i en övning. Båda har haft lätt för sig i skolan och Axel berättar att idrott och hälsa var ett av hans bästa ämnen.

6.5 Sammanställning av resultatets huvudpunkter

Respondenternas berättelser liknar varandra på många sätt, då samtliga anser att simkunskap är en baskunskap som tas för givet att alla besitter. Alla respondenter har upplevt ett utanförskap p.g.a. att de inte kan simma, även om inte vännerna eller klasskamraterna visste om att de inte kunde simma. Utanförskapet har upplevts starkare på fritiden då deras vänner skulle ut och bada och de inte kunde följa med eller inte kunde vara med på samma villkor. Att inte kunna följa med p.g.a. rädsla för vatten, att vännerna skulle märka att de inte var simkunniga och att det var pinsamt, är bara några anledningar som nämnts. Att inte vara med på skolans simlektioner upplevdes som ett utanförskap, även om de fick delta. Att inte ha en självklar kunskap är väldigt problematiskt för samtliga respondenter. Ständigt fick de hitta på ursäkter om de inte ville delta på simlektionerna, och ständigt fick de ljuga och kompisarna och säga, jag har inte lust att bada, jag ska göra något annat m.m.

Även om inte alla respondenter kan peka på att det just var simningen som gjorde att de upplevde ett utanförskap i skolan, så visar resultatet på att om individen upplever ett utanförskap p.g.a. något annat som t.ex. invandrarbakgrund eller mobbing så stärks det upplevda utanförskapet när de inte kan simma.

7. Diskussion

Nedan presenteras en diskussion som är anknuten till problem, syfte och uppsatsens frågeställningar. Resultatet diskuteras med teori och tidigare forskning, och egen reflektion och tankar förs. Varje frågeställning disponeras för sig.

7.1 Hur påverkas elevens plats i gruppen av att inte vara simkunnig?

Av resultatet framkom att samtliga respondenter upplevt ett utanförskap av att inte vara simkunnig, men utanförskapet uttryckt sig på olika sätt. Att inte delta på simlektionerna är den största faktorn till utanförskap när det gäller skolan, anser Andreas och Axel. Studien visade att endast Lars var den som aktivt deltog på simlektionerna, då det var flera i hans klass som inte kunde simma vilket det inte var för resterande respondenter. De deltog inte på simlektionerna p.g.a. mobbing eller att de upplevde det som otroligt pinsamt att visa att de inte kunde simma. Lisa berättar att just idrott och speciellt simning är ett sådant moment där alla kan se om du är duktig eller inte, ”det går inte att dölja om man inte kan simma”. Lisas åsikt delar hon med Annerstedt⁷⁷ som menar att prestationerna när det gäller simning blir väldigt tydliga och svåra att dölja för omvärlden då de skall utföras kroppsligt. Detta kan bli en mycket psykisk påfrestande situation för de elever som har svårigheter med simkunskapen eller inte kan simma alls.

Enligt Schjellerup Nielsen⁷⁸ så sker ofta en rangordning av klassens elever. De jämför vem som är bäst respektiver sämst i olika ämnen som att läsa, spela fotboll, simma o.s.v. Denna rangordning skapar hierarkier i en klass och författaren anser att det är här som utslutningen får sitt fäste. Elevernas svaghet kan även bli extra tydlig om fokus läggs på konkurrens och att vara bäst i klassen. Hur är det då med elever som är bra i alla andra skolämnen och i idrottens alla moment men som inte kan simma? Precis som Schjellerup Nielsen skriver så hade antagligen Axel en hög hierarki i klassen. Han var duktig i alla skolämnen och bra i alla idrottsmoment utom simning. Om hans klasskamrater skulle få reda på att han inte kunde simma så skulle det enligt hennes teori medföra att Axel löpte risk för att få en lägre rakning. Schjellerup Nielsen⁷⁹ skriver även att klassrumsmiljöer bidrar till att framhäva de eleverna med inlärningssvårigheter. Det kan bli ett tema som både klasskamraterna och läraren är med och aktualiserar. Både Andreas och Lisa berättar att de var mobbade och kände sig sämre i skolan än andra elever. Även om de inte kan peka på att just bara simningen lett till ett utanförskap så visar studien på att deras upplevda utanförskap stärkts då de inte kunnat simma. Det kan vara så att de redan fått en etikett som ”mobbad”, ”offret” eller ”den sämre” i klassen och när de inte kunnat simma har det lett till att denna ”svaghet” stärkts.

Resultatet visade på att en av respondenterna inte fick följa med och simma när skolan anordnade friluftsdagar i närheten av hav eller sjöar, och det var Andreas. Han fick vara kvar på skolgården och göra något annat. Andreas upplevde det som fruktansvärt att inte få vara med resten av skolan och upplevde ett utanförskap vid dessa situationer. Lisa fick delta men hon ville inte. Både Axel och Lars fick vara med och delta men Axel upplevde att så fort det

⁷⁷ Annerstedt, C (2005). *Idrottsundervisning, ämnet idrott och hälsas didaktik*

⁷⁸ Schjellerup Nielsen, H (2006) ”*Gemenskap och utanförskap i skolans värld*”. s. 52

⁷⁹ Ibid

var tal om att man kunde bada eller simma så kände han ett utanförskap. Jag ser detta som en stor problematik. Enligt skollagen har skolan ett ansvar över eleverna, om det händer dem något under skoltid är det skolans ansvar. Jag anser att skolan måste simtesta varje elev innan de får följa med på friluftsdagar i närheten av vatten. Om de inte kan simma får de inte följa med. Jag förstår samtidigt det utanförskap dessa elever som inte får följa med känner. Därför anser jag att det är extra viktigt att skolan ger alla elever förutsättningar att lyckas nå upp till målen att blir simkunnig, så att det inte finns någon risk att elever kan uppleva ett utanförskap.

Den största faktorn till utanförskapet upplevdes på respondenternas fritid, och det utspelade sig när deras kamrater skulle ut och bada. När sommaren kom och vännerna skulle ut och bada följde i princip ingen av respondenterna med. Andreas ansåg att man inte var med i gruppen på samma sätt och att man inte är med på samma villkor. Axel ville aldrig följa med för han tyckte det var så pinsamt och han skämdes för att visa att han inte kunde simma. Lars kände sig som en idiot när han satt kvar på klipporna och vännerna gick ner och badade och Lisa var så rädd för vattnet att hon aldrig ville följa med ut till havet. Att inte ha möjlighet att vara med sina vänner på lika villkor och en upplevd skam av att inte kunna simma, var ett övergripande problem respondenterna upplevt. Den upplevda skammen ledde till att både Lars, Lisa och Axel aldrig berättade för sina vänner att de inte kunde simma. De kom ofta med undanflykter så som att de inte hade lust att följa med och hittade på att de skulle göra andra saker i stället. En intressant aspekt med detta är att enligt Olweus⁸⁰ så är den vanligaste orsaken till utanförskap och mobbing bland pojkar, att de är svagare fysiskt än de andra pojkarna i klassen. Kan detta vara en anledning till att inte Axel och Lars berättade? Vet pojkar om att de har större chans att bli mobbade om de visar sig svagare, då de inte kan simma? Kanske på ett omedvetet plan? Jag tror att detta mycket väl kan stämma. Förr i tiden var det männen som jagade, de behövde en bra fysik för att överleva och försörja sin familj. Det är inte ett påstående utan ett faktum att män är fysiskt starkare än kvinnor, och har varit i alla tider. Jag tror att en man med stark fysik får större respekt än en man med svagare fysik i många avseenden, vilket kan medföra att de pojkar som är fysiskt svagare löper högre att uppleva ett utanförskap.

Enligt Larsson, Steen och Webb⁸¹ så förlorar icke simkunniga elever mycket av gemenskapen bland vännerna. Precis som respondenternas upplevelser så menar författarna att utanförskapet blir extra tydligt då sommaren kommer och alla kamrater åker ut och badar. Även Mona-Lisa Wernersten⁸², utbildningsansvarig på SLS anser att vi vet att risken för drunkningsolyckor ökar då barn inte kan simma, men att en annan konsekvens även är utanförskapet som dessa barn känner. I intervjun berättar hon att vi i Sverige har en kultur att bada på somrarna och det kan inte dessa icke simkunniga barn vara med på, vilket kan medföra att dessa barn kan uppleva ett utanförskap.

Thornberg⁸³ anser att barn skapar sig sin identitet och självkänsla i sociala sammanhang. En viktig aspekt till detta skapande är grupptillhörighet. I en grupp kan mobbing utvecklas om en medlem har ett avvikande beteende eller har ett avvikande handlande. Tre av respondenterna deltog inte på skolans simlektioner och samtliga respondenter var inte med alls eller vid ett

⁸⁰ Olweus, D (2004). *Mobbing i skolan*

⁸¹ Larsson, C et al s. 14

⁸² UR, ” 4.3 Skolministeriet: Skillnader i simundervisningen”

⁸³ Thornberg, R (2006). *Det sociala livet i skolan*

fåtal tillfällen då vännerna var ute och badade på fritiden. Enligt Thornbergs teori skulle de elever som inte deltar i sociala sammanhang som på skolans simlektioner eller tillfällen då vännerna åker ut och badar, gå miste om att skapa sig en identitet och självkänsla vid dessa sociala sammanhang. De skulle även gå miste om grupptillhörigheten. Samliga respondenter anser att simkunskapen är en baskunskap som anses som en självklarhet av samhället. Stämmer detta med verkligheten så skulle de elever som inte kan simma, enligt Thornbergs teori ha ett avvikande beteende och de kan löpa större risk att utsättas för mobbing.

Andreas upplevde skolans simlektioner oerhört påfrestande. Han kände sig utsatt av kamraterna, och det berodde delvis på att han var mobbad. I hans fall gick det så långt att han kom på tankar att skada sig själv för att slippa vara med på lektionerna. Jag anser att det är fruktansvärt att en elev ska behöva gå så långt för att slippa vara med. Hans skolgång var påfrestande för honom då han var utsatt för mobbing, både på simlektionerna och i skolan.

7.2 Hur påverkas elevens självkänsla av att inte vara simkunnig?

Som tidigare nämnts anser respondenterna att simkunskapen räknas som något självklart, att simma är en baskunskap, alla kan ju simma. Dessa yttranden är bara ett fåtal av de tankar respondenterna upplever. Att inte inneha en baskunskap som alla andra har ger en sämre självkänsla, det anser samtliga respondenter. Även om inte enbart simningen i sig är den största bidragande faktorn till en lägre självkänsla så spelar den en stor roll. Lisa berättade att hon brukade fråga sig själv ”vad är det för fel på mig? Varför kan inte jag simma som alla andra?” Hon har även fått höra elaka kommentarer av att hon är efterbliven för att hon inte kan simma, vilket gjorde att hon kände sig dålig och konstig jämfört med sina klasskamrater. Lars anser att han har fått en sämre självkänsla av att inte vara simkunnig men det försökte han lappa över. Han förstår att man inte kan vara duktig på allt, men när de kommer till simning så anses det som en baskunskap som känns så självklar att alla kan. Han upplevde det som fruktansvärt att inte känna sig som en i mängden. Precis som Lisa så kände han sig sämre än sina klasskamrater.

Enligt Annerstedt⁸⁴ skapar elever sig en negativ självuppfattning om de är sämre på något. Människan skapar sig sin självuppfattning genom att ta in hur andra ser på henne. Stämmer inte den egna självbilden in med hur andra ser på henne, menar Annerstedt⁸⁵ att det kan leda till inre konflikter. Dessa känslor kan upplevas hotande och kan i sin tur förnekas eller blockeras. Jaget kan sluta växa och avståndet mellan självbilden och den sociala realiteten kan komma att öka. I detta anseende tänker jag på Axels, Lisas och Lars berättelser. Ingen utav dem berättade för sina kamrater att de inte kunde simma. En anledning till att de inte ville berätta kan vara för att undvika denna inre konflikt som sker när andras uppfattning av dem skulle förändras.

Lisa som inte var så bra i de övriga skolämnena kan tillhöra de elever med låg bassjälvkänsla och hög prestationsbaserad självkänsla eller de med både låg bas- och prestationsbaserad självkänsla. Den förstnämnda vill prestera bra men är rädda för att misslyckas och upplever då en konstant nervositet när de skall prestera. Den sistnämnda har lägre behov av prestationer och är samtidigt nervösa och ängsliga innan och vid prestation.⁸⁶

⁸⁴ Annerstedt, C (2005). *Idrottsundervisning, ämnet idrott och hälsas didaktik*

⁸⁵ Ibid

⁸⁶ Schjellerup Nielsen, H (2006) *Gemenskap och utanförskap i skolans värld*

Att inte vara simkunnig kan enligt Larsson, Steen och Webb⁸⁷ upplevas som ett handikapp som man bär med sig resten av livet. Just upplevelsen av ett handikapp påpekar även Axel av att inte vara simkunnig.

Schjellerup Nielsen⁸⁸ som studerat kroppens betydelse har kommit fram till att barns kroppsliga framtoning till stor del avspeglar deras självkänsla. Hur kroppen beter sig och hur den ser ut har stor betydelse för andra människor uppfattar barnets personlighet och sociala identitet. I relation till min studie skulle det innebära att de elever som redan innehar en låg självkänsla, alltså inte p.g.a. att de inte kan simma, skulle få det svårare att lära sig simma. Att vara mobbad och känna sig utanför precis som Andreas och Lisa gjorde skulle enligt Schjellerup Nielsen vara en faktor till att de inte lärde sig simma i skolan. Hon menar även att barn som blivit retade för sina kroppar kan visa på en svag social identitet och ett minskat samspel med andra. Detta kan i sin tur leda till att praktiska ämnen som idrott och hälsa upplevs som en plågsam lektion. Aktiveringsnivån under lektionen kommer att bli låg, och de uttrycker ofta att de är sjuka eller har ont på olika ställen i kroppen. I intervjuerna framkom aldrig upphovet till mobbing så därför kan jag inte koppla Andreas och Lisas fall till denna teori. Hon menar även att proceduren fungerar precis tvärt om. Barnets personlighet kan ses genom dess kroppshållning, men den studien har inte lika stor relevans till mitt arbete.

När det blev tal om respondenternas självkänsla i intervjuerna, upplevde jag att samtliga respondenter upplevde det som ett känsligt ämne. Det är väldigt personligt och inte alltid så lätt att prata om. Samtliga intervjuer pekar på att de elever som inte är simkunniga, kan få en sämre självkänsla. Det beror främst på att de känner att de inte har en baskunskap som simning, som anses som så självklar. Det har lett till att de känt sig annorlunda och upplevt en skam. Att inte klara av ett moment som simning har upplevts som väldigt pinsamt där respondenterna försökt hålla det hemligt så långt som det går.

7.3 Hur påverkas elevens självförtroende av att inte vara simkunnig?

I intervjun sa Lisa ”jag klarade ju inte av det, tack vare att jag kände mig dålig trodde jag inte på mig själv”. Andreas och Lisa anser att deras självförtroende blivit sämre medan Axel och Lars menar på att deras självförtroende inte påverkats bara för att de inte kan simma. De medger dock att när det fått ett sämre självförtroende när det just gäller simning, men att det inte påverkat dem övrigt. Det som gör dessa svar så intressanta är respondenternas upplevelser av att gå i skolan. Andreas och Lisa har upplevt att de blivit mobbade och känt att de inte är lika bra i skolan som sina klasskamrater. Då de inte kunnat simma har denna faktor haft en större påverkan för självförtroendet. Axel och Lars har haft lätt för sig i skolämnen och inte upplevt ett utanförskap bland kamrater på samma sätt som Andreas och Lisa. De menar båda två i intervjun att de inte tycker att de fått ett sämre självförtroende p.g.a. simningen. Min teori är att då de haft lätt för sig i skolan och fått bra betyg, har lett till att deras självförtroende stärkts såpass mycket att simningen inte påverkat dem i lika hög utsträckning som för Lisa och Andreas. En intressant aspekt är att varken Alex eller Lars berättade för sina vänner, att de inte kunde simma. Detta kan ha medfört att den bilden Axel och Lars har om hur andra ser på dem inte förändras p.g.a. simningen. Som tidigare angetts så kan inre konflikter skapas då den egna självbilden inte stämmer överens med hur andra ser på en,

⁸⁷ Larsson, C et al s. 14

⁸⁸ Schjellerup Nielsen, H (2006) *Gemenskap och utanförskap i skolans värld*

vilket kan ge en ökad risk för att barnet drabbas av känslomässiga störningar, obalans i utvecklingen och dåligt självförtroende⁸⁹. Kanske kan denna teori stämma överrens med Andreas och Lisas upplevelser, och att Axel och Lars undkom denna då de aldrig berättade för någon att de inte kunde simma?

Andra frågor och intressanta aspekter som framkom i intervjuerna var de skäl respondenterna angav till varför de inte kunde simma, dessa skäl stämmer överrens med skolverkets rapport⁹⁰. Som rädsla för vatten och medicinska/sociala skäl samt om deras upplevelser när de lärde sig simma i vuxen ålder, som upplevdes som en fantastisk frihetskänsla. Jag vill även belysa att samtliga respondenter aldrig erbjudits något åtgärdsprogram när de gått i skolan. De har även angett att det tagit mycket energi att inte vara simkunnig och att de har påverkat dem väldigt mycket på ett psykiskt plan.

7.4 Konsekvenser för skolverksamheten

Studien visar på att de elever som inte är simkunniga kan uppleva ett utanförskap. Även om utanförskapet upplevs starkare på fritiden så spelar den även en stor roll i skolan. Att inte delta på simlektionerna är en faktor. Studien visar på att de elever som känner sig mobbade, utanför och de som har det svårt i skolan upplever ett större utanförskap av att inte vara simkunniga. Även självförtroendet blir negativt påverkat, men för alla behöver det inte vara övergripande i alla skolämnen och idrottsmoment, utan att de just upplever ett sämre självförtroende när det gäller simning. Att inte vara simkunnig påverkar eleverna på ett psykiskt plan där studien visar på att alla respondenter upplever att de fått en sämre självkänsla.

Det är skolans skyldighet att ge varje elev förutsättningar den behöver för att nå upp till målen. Varje skola måste erbjuda simning där elever ska få möjlighet att lära sig simma 200 m varav 50 m ryggsim och få kunskaper om livräddning, is- och båtvet. Men vägen dit ser olika ut för varje individ. Vissa elever behöver längre tid på sig och vissa kan redan simma. Enligt Lpo94 måste pedagoger anpassa undervisningen efter varje individs behov. ”Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.”⁹¹

Det går inte att blunda för att drunkningsstatistiken ökar om antalet icke simkunniga elever ökar. Men i skolans värld diskuteras knappt de andra konsekvenser som medföljer när en elev inte lärt sig simma, som risken för ett ökat utanförskap och att det kan påverka elever psykiskt. Skolan skall aktivt kämpa mot mobbing och alla former av utanförskap. Enligt skollagen skall skolan ge alla elever de förutsättningar de behöver för att lyckas nå upp till målen. Tyvärr så ser inte skolan ut så. Enligt egna erfarenheter tror jag att det finns för lite pengar vilket medför att skolan inte alltid har råd att hyra simhallar, transportera sig till simhallar m.m.

⁸⁹ Annerstedt, C (2005). *Idrottsundervisning, ämnet idrott och hälsas didaktik*

⁹⁰ Skolverket (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*

⁹¹ Ibid s. 10

Jag anser att pedagoger måste ta ett större ansvar och arbeta för att alla elever ska få möjligheten att lära sig simma. Även om simning ligger som ett obligatoriskt moment kan ändå inte alla elever simma. Att inte ha denna baskunskap kan upplevas besvärande och generande. Därför måste skolan försöka ta hänsyn till denna problematik och försöka anpassa simundervisningen på lämpligast sätt.

Skolan har ett ansvar över eleverna under skoltid och de elever som inte kan simma bör då inte följa med på utflykter eller friluftsdagar som är i närheten av hav och sjöar, då risken för drunkningsolyckor ökar. Men samtidigt blir det en konsekvens för skolan då alla elever inte kan vara med på lika villkor. Samtidigt ser jag en problematik för de elever som inte får följa med, kanske får de en sämre självkänsla av att stanna hemma? Om dessa elever skulle få följa med, anser jag att skolpersonalen bör ha uppsikt över dem hela tiden. Men har skolan råd med det? Att ta in extra lärare vid dessa tillfällen? Jag tror inte det, och det är inget som prioriteras. Det bli billigare för skolan att inte låta barnen följa med.

Att uppleva ett utanförskap kan även leda till att elever inte utvecklas socialt på samma sätt. Det är i barn- och ungdomsåren som självkänslan är väldigt sårbar och påverkbar. Självkänslan är svår att förändra sedan i högre ålder och därför är det extra viktigt att hela skolverksamheten förstår vikten av att ge alla elever de förutsättningar de behöver för att lära sig simma.

Om alla elever ges dessa förutsättningar och når målen i åk 5 så kommer inte bara utanförskapet och självkänslan bli bättre. Det kommer även att underlätta för skolverksamheten mot senare åldrar. Vet idrottsläraren om att alla elever kan simma, kan simlektionerna utvecklas och innehålla mer avancerad simkunskap. Dock menar jag inte att idrottsläraren inte skall simtesta eleverna först, det finns alltid vissa elever som har svårigheter med simning precis som att det alltid finns elever som har läs- och skrivsvårigheter. Sett ur en annan synvinkel så upplever elever det mer genant att lära sig simma ju äldre eleven blir. Därmed är det extra viktigt att elever lär sig simma i tidig ålder.

7.5 Metoddiskussion

För denna kvalitativa studie anser jag anser att samtalsintervjuer ger ett bättre svar på uppsatsens frågeställningar än vad enkätintervjuer gör. Genom samtalsintervjuer har följdfrågor kunnat ställas som annars inte kunnat bedrivas i en enkätundersökning. Genom att möta individen ansikte mot ansikte har en interaktion mellan respondenten och intervjuaren skett, som agerat i förhållande till varandra och mötts på ett ömsesidigt plan. Jag var medveten om att interaktionen även kan vara ångestskapande och frambringa försvarsreaktioner, både hos respondenten och hos mig som intervjuare. Jag har gjort mitt bästa för att inte överträda respondentens personliga gräns.

Studien hade blivit mer tillförlitlig om intervjuer gjorts med elever som idag går i skolan och inte kan simma. Då det var svårt att finna dessa elever och dessutom få deras föräldrars medgivande, beslöt jag mig för att intervjua vuxna individer i stället. Eftersom skolan idag inte fullt ut ser ut som den gjorde när respondenterna gick i skolan kan den upplevda känslan av inte vara simkunnig inte vara exakt densamma. Minnena kan även ha blivit svagare eller starkare.

Jag kan i efterhand se att en del intervjufrågor kan ha varit för styrande. Jag tänker framför allt på frågorna ”- Har du upplevt ett utanförskap att inte vara simkunnig?” samt frågan ”- Har du upplevt ett utanförskap på fritiden av att inte vara simkunnig?” Med dessa frågor kan jag ha styrt svaren dit jag ville ha dem, vilket gör att validiteten i arbetet sänks.

7.6 Förslag på vidare forskning

Jag anser att denna problematik bör uppmärksammas mer i Sverige. Vi vet att vi kan drunkna om vi inte kan simma, andra konsekvenser som medföljer talas det inte om. Om mer forskning bedrivs inom området kan förhoppningsvis problemet uppmärksammas och mer finansiellt stöd kan ges till skolorna med förhoppning om att fler elever lär sig simma. Det skulle även vara intressant att jämföra min studie med en liknande forskning med respondenter som idag går i skolan och inte kan simma. Det hade varit intressant att se om det finns några skillnader då skollagen om simning har förändrats sen mina respondenter gick i skolan. Forskningen skulle även kunna fördjupas genom att göra en större undersökning med flera respondenter.

I studien framkom andra intressanta aspekter som inte har lika stor relevans för arbetets frågeställningar. T.ex. olika anledningar till att de inte lärt sig simma, hur skolans simlektioner sett ut och om elever erbjudits åtgärdsprogram. Detta är andra viktiga aspekter jag tycker bör lyftas fram genom vidare forskning.

8. Slutsats

Att inte vara simkunnig kan leda till ett utanförskap. Slutsatsen är att utanförskapet upplevs starkare på fritiden då eleverna inte kan följa med och bada med vännerna och kan då inte vara med i den sociala tillvaron på samma sätt. I skolans värld är utanförskapsfaktorn störst under simlektionerna då eleverna inte vill delta eller känner sig utsatta, då alla ser att de inte kan simma. Studien visar på att de elever som känner sig mobbade, utanför och de som har det svårt i skolan upplever ett större utanförskap av att inte vara simkunnig än de elever som har lätt för sig i skolan. Denna slutsats stärks med tidigare forskning som visar på samma resultat av anledningar till ett upplevt utanförskap.

Både resultatet och tidigare forskning pekar på att elever kan få en sämre självkänsla om de inte kan simma. De kan känna sig frustrerade och generade över att de inte har en baskunskap som alla andra. Att inte kunna simma är inte samma sak som att inte kunna spela tennis. I studien framkom det att simning anses som en baskunskap och en självklarhet, och kan du inte simma påverkar det eleven på ett psykiskt plan. Att ständigt behöva hitta på botförklaringar och ljuga för att slippa simlektionerna och följa med kompisarna ut och bada är påfrestningar som alla respondenter angav.

Det går inte att dra några slutsatser att elever skulle få ett generellt sämre självförtroende, bara för att de inte kan simma. Studien pekar på att elever kan få ett sämre självförtroende om de inte kan simma och tidigare inte haft ett bra självförtroende. De elever som är bra i skolan i övrigt och har ett bra självförtroende verkar inte få ett generellt sämre självförtroende bara för att de inte kan simma. Dock kan en slutsats dras att elever får ett sämre självförtroende i de moment där de behöver inneha simkunskap, som på simlektionerna och på fritiden då vännerna ska ut och simma.

9. Referenser

9.1 Tryckta källor

Annerstedt, Cleas., Peitersen, Birger & Ronholt, Heller (2005). *Idrottsundervisning, Ämnet idrott och hälsas didaktik*. Multicare förlag AB och Forlaget Hovedland

Blom, K Arne & Linderoth, Jan (2002). *Idrottens Historia. Från antika arenor till modern massrörelse*. Utbildningsproduktion AB, tryck: Elanders Skogs Grafiska

Esaiasson, Peter, Giljam Mikael, Oscarsson, Henrik & Wägnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3:e uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Fägerborg, Eva (1999). Kaijser, Lars & Öhlander, Magnus (Red.). *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur

Göteborgs Posten (2010). ”Simkunskap räddar liv”, (Acc. 2010-05-11)

Hassmén, Peter, Hassmén, Nathalie & Plate, Johan (2003). *Idrottspsykologi*. Författarna och Bokförlaget Natur och kultur, Stockholm

Huitfeldt, Åke, Bergström, Mike, Tärnklev, Conny., Huitfeldt, Susanne & Ågren, Åsa (2007). *Rörelse och idrott*. 1:a uppl. Liber AB

Kindblom, Inga *Badhus: Bad och badande före 1950*, Rapport RAÄ och SFMM 1995:2 (Stockholm: Riksantikvarieämbetet 1995), s. 11.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2:a upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Läraryrket (2004). *Lärarens Handbok*. Solna Tryckindustri Information.

Lärarnas Riksförbund (2005). *Lärarboken*. Modin Tryckoffset

Olweus, D (2004). *Mobbing i skolan*. 2:a uppl. Stockholm: Liber.

Phil Atmer, Ann Katrin (2000). ”Så vissna rosorna på Sveas kinder: Kallbad och simning i idé och praktik 1750–1900”, 2000, *Bebyggelsehistorisk tidskrift* (2000;40), s. 11-16.

Skolverket rapport (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*. Rapport: Dnr 2003:3260.

Schjellerup Nielsen, Helle (2006). *Gemenskap och utanförskap – om marginalisering i skolans värld*. Liber AB

Stigdal, Mikael (2004). ”Framgångsalternativ. Mötet i skolan mellan innanförskap och utanförskap”. Lund: Studentlitteratur

Stukat, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Thornberg, Robert (2006). *Det sociala livet i skolan*. 1:a uppl. Liber AB

9.2 Elektroniska källor

Aftonbladet "Jag kan inte simma" <<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article4164522.ab>> (Acc. 2010-04-23)

Skolverket, *Grundskolans kursplan för Idrott och hälsa*. <<http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3872/titleId/IDH1010%20-%20Idrott%20och%20h%E4lsa>> (Acc. 2010-04-06)

Skolverket, *Gymnasieskolans kursplan för Idrott och hälsa A*. <<http://www.skolverket.se/sb/d/726/a/13845/func/kursplan/id/3201/titleId/IDH1201%20-%20Idrott%20och%20h%E4lsa%20A>> (Acc. 2010-04-06)

Skolverket, *Nu ställs store krav på simundervisning*. <<http://www.skolverket.se/sb/d/1295>> (Acc. 2010-06-01)

Skolverket, *Över 7000 elever i årskurs 5 kan inte simma*, <<http://www.skolverket.se/simkunnighet>> (Acc. 2010-04-02)

Svenska livräddningssällskapet (SLS), *Skolans mål*. <<http://www.sls.a.se/templates/Page.aspx?id=128>> (Acc. 2010-04-06)

Svenska livräddningssällskapet (SLS), *Simkunnigheten under 100 år*. <<http://www.sls.a.se/templates/Page.aspx?id=119>> (Acc. 2010-05-02)

Sveriges Television, *Älskade hatade förort, del 4*. <http://svtplay.se/v/1706295/alskade_hatade_forort/del_4_av_8?cb,a1364145,1,f,-1/pb,a1364142,1,f,-1/pl,v,,1688572/sb,p115218,1,f,-1> (Acc. 2009-10-11)

UR, Skolministeriet: *Skillnader i simundervisningen*. <<http://uraccess.navicast.net.ezproxy.ub.gu.se/mov.php?xid=147218>> (Acc. 2010-05-05)

Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf> (Acc. 2010-06-04)

9.3 B-uppsatser

Larsson, Charlotta. Webb, Magnus & Steen, Linda (2009). "Vad hjälper det om mina elever kan räkna och skriva om de drunknar?" Finns som pdf-fil på Studerandeservice, Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Inlämnad 2010-06-10

A. Bilaga intervjufrågor

Frågor till intervjuer av respondenter

Tema 1: bakgrundsinformation

- Bor du här i Göteborg?
- Är du född här i Sverige?
- Om inte, vart är du född och hur gammal var du när du flyttade till Sverige?
- Hade du simundervisning i skolan?
- Om ja, hur såg simundervisningen ut?
- Deltog du på dessa?
- Om ja hur upplevde du lektionerna?
- Om inte, hur undervek du lektionerna?

Tema 2: Om de påverkat respondentens plats i gruppen

- Hur har det påverkat dig personligen att inte vara simkunnig?
- Har du upplevt ett utanförskap att inte vara simkunnig?
- Hur upplevdes det?
- Har det påverkat dig socialt bland vänner av att inte kunna simma? Om ja, på vilket sätt?
- Har du upplevt att du fått en roll i klassen p.g.a att du inte kan simma?
- Upplevde du ett utanförskap på din fritid att inte vara simkunnig?
- Hur upplevdes det?
- Fick du delta på friluftsdagar och andra aktiviteter i närheten av hav och sjöar? under skolans gång?

Tema 3: Har det påverkat respondentens självkänsla av att inte vara simkunnig?

- Har du känt dig sämre än andra klasskamrater när du inte kunde simma?
- Hur upplevde du det?
- Har det påverkat dig psykiskt av att inte kunna simma?
- Om ja, på vilket sätt?
- Har du p.g.a. att du inte kunnat simma känt dig mindre värld än andra?
- Upplevde du att andra tyckte det var konstigt att du inte kunde simma?

Tema 4: Har det påverkat respondentens självförtroende av att inte vara simkunnig?

- Om/när du började ha simlektioner i skolan. Visste du om innan att du inte kunde simma?
- Om inte, hur upplevde du det var att inse att du inte kunde simma?
- Då du inte kunde simma. Har du känt dig mer nervös eller orolig att du inte skall klara av andra aktiviteter?
- Har du vart arg för att du inte kunde simma i skolan?

- Avslutningsvis. Vill du tillägga något mer om din upplevelse av att gå i skolan och inte kunna simma?